

آزادی رسانه ها در افغانستان

نومبر ۲۰۲۴

کمیشری عالی حقوق بشر
سازمان ملل متحد

هیئت معاونت
سازمان ملل متحد در افغانستان

فهرست مطالب

۲	در مورد این گزارش
۳	خلاصه‌ی گزارش
۶	پس منظر
۷	روش تحقیق
۷	قانون بین‌المللی حقوق بشر
۸	چارچوب حقوقی داخلی
۹	نهاد های رسانه‌ی تحت حاکمیت مقامات / اداره حاکم
۹	وزارت های اداره حاکم
۹	کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها
۱۰	کمیته های ولایتی
۱۰	حمایت از رسانه ها
۱۱	حق جستجو، دریافت و اشاعه اطلاعات
۱۱	سانسور رسانه ها و خودسانسوری
۱۳	تهدیدات، گرفتاری و توقیف های خودسر خبرنگاران و کارمندان رسانه ها
۱۴	مداخله در فعالیت رسانه ها
۱۵	رسانه هایی که خارج از افغانستان فعالیت می کنند
۱۷	دسترسی به اطلاعات
۱۸	وضعیت زنان شاغل در سکتور رسانه ها
۲۰	نتیجه گیری
۲۱	پیشنهادات
۲۲	ضمیمه: نظریاتی که توسط مقامات حاکم ارائه شده است

در مورد این گزارش

این گزارش بخشی از یک سلسله مطالعات موضوعی پیرامون مسائل جاری حقوق بشری مرتبط به مردم افغانستان بوده که توسط بخش حقوق بشر هیئت معاونت ملل متحد در افغانستان (یوناما) در چارچوب قطعنامه شماره ۲۶۲۶ (۲۰۲۲) شورای امنیت که اخیراً توسط قطعنامه شماره ۲۷۲۷ (۲۰۲۴) تمدید شد، تهیه شده است. قطعنامه شماره ۲۶۲۶ یوناما را مؤلف می سازد تا با «تمام جناح های ذیدخل در سطح ملی و محلی، جامعه مدنی و سازمان های بین المللی غیر دولتی در راستای حفاظت و ترویج حقوق بشری تمام شهروندان افغانستان» تعامل نماید و به «نظارت، گزارش دهی و دادخواهی در مورد وضعیت افراد ملکی (و) جلوگیری و محو خشونت ادامه دهد.»^۱ به عنوان بخشی از این تعامل، از مقامات /دائرة حاکم در افغانستان دعوت به عمل آمد تا نظریات واقعی شان را پیرامون محتویات این گزارش ارائه نمایند و پاسخ آنها ضم این گزارش می باشد.

---

^۱ قطعنامه شماره ۲۶۲۶ شورای امنیت، پاراگراف ۵ (ه).

خلاصه گزارش

رسانه های آزاد برای حق آزادی بیان لازمی است طوری که زمینه را برای نشر به موقع معلومات مساعد می سازد، گفتمان های عمومی را تسهیل می کند، و پاسخگویی را تقویت می کند.^۲ حق آزادی بیان در ماده ۱۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی تضمین شده است. افغانستان به عنوان دولت عضو میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مسئولیت دارد تا حقوق بشری را ترویج، حفاظت و رعایت نماید و اطمینان حاصل کند که تمامی افراد به شمول خبرنگاران می توانند از حق آزادی بیان شان مستفید می شوند. این مسئولیت دربرگیرنده ایجاد فضای مناسب که در آن سکتور رسانه ها بتواند به گونه مصئون و مستقل فعالیت نمایند، و همچنین پاسخگو قرار دادن عاملین حملات بالای کارمندان رسانه ها می باشد. این گزارش وضعیت آزادی رسانه ها در افغانستان را از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۴ به بررسی می گیرد.

سکتور رسانه ها در دوران حکومت جمهوری اسلامی افغانستان به گونه ی چشمگیری رشد نمود که منتج به گسترش پلتفرم های رسانه پی و دسترسی وسیعتر به منابع مختلف داخلی برای اخبار و معلومات شد. اما، پس از ۱۵ آگست ۲۰۲۱، تعداد زیادی از رسانه ها فعالیت شان را متوقف کردند. این امر بنا به عوامل متعدد به شمول قطع عواید برخاسته از مجموع مشکلات اقتصادی در کشور، متوقف شدن حمایت تمویل کنندگان پس از به قدرت رسیدن طالبان، مهاجرت دسته جمعی خبرنگاران، و همچنین محدودیت های متعدد که توسط مقامات /داره حاکم وضع شد، نسبت داده شده است. مقامات /داره حاکم به ایجاد فضای بسیار چالش برانگیز برای فعالیت رسانه ها ادامه می دهند که شامل سانسور و ایجاد مشکلات در دسترسی به معلومات شده، ولی محدود به این ها نمی شود. افزون بر این، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها به خاطر انجام وظایف شان، در معرض ارباب و تهدید، گرفتاری و توقیف خودسرانه، بدرفتاری، پیگردهای قضایی و حبس قرار می گیرند.

اقدامات مقامات /داره حاکم و مداخله در محتویات نشرات و فعالیت های داخلی رسانه ها به طور قابل ملاحظه ای باعث از بین رفتن آزادی رسانه ها شده است. از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۴، بخش حقوق بشر یوناما موارد نقض حقوق بشر را مستند نموده است که ۳۳۶ خبرنگار و کارمندان رسانه ها را متاثر نموده است، که شامل ۲۵۶ مورد گرفتاری و توقیف خودسرانه (۲۴۹ مرد و ۷ زن)، ۱۳۰ مورد شکنجه و بدرفتاری (۱۲۲ مرد و ۸ زن)، و ۷۵ مورد تهدید یا ارباب (۶۶ مرد و ۹ زن) می شود. عدم موجودیت طرزالعمل های واضح برای تعریف خشونت و استفاده از ارباب، گرفتاری و توقیف خودسرانه آنانیکه مقامات /داره حاکم را انتقاد می کنند، باعث ایجاد فرهنگ خودسانسوری شده و تاثیر منفی روی آزادی بیان دارد.

به تاریخ ۱۹ سپتمبر ۲۰۲۱، «مرکز اطلاعات و رسانه های حکومت» مقامات /داره حاکم رهنمود ۱۱ ماده پی را به رسانه ها صادر کرد که نشر موضوعاتی که مغایر اسلام و فرهنگ افغان یا در مجموع مخالف منافع ملی پنداشته می شد، را منع قرار می دهد. رسانه ها اکثراً مکلف اند تا قبل از نشر گزارش با مقامات /داره حاکم هماهنگی کرده و تائیدی آنها را کسب نمایند، در حالیکه موضوعات خبری از قبل بررسی می شوند این به مثابه سانسور می باشد. اینکه چه محتویات نشراتی در مخالفت با رهنمود صادر شده واقع می شود، به تفسیر گسترده و مبهم بستگی دارد. به هر حال، این واقعیت که نقض یا آنچه که نقض [رهنمود فوق الذکر] پنداشته می شود، می تواند منجر به مجازات شدید گردد، فرهنگ فراگیر خودسانسوری را در میان خبرنگاران ایجاد می کند. از آنجائیکه هدف از این رهنمود ها محدود کردن دامنه مسائل مجاز برای گفتمان های عامه و مجازات کردن رسانه های منتقد مقامات /داره حاکم می باشد، چنین رهنمود ها در همخوانی با شرایط مورد نیاز برای محدود کردن آزادی بیان مندرج میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی نمی باشند.

^۲ یادداشت رهنمود ملل متحد، «محافظت و ترویج فضای مدنی»، سپتمبر ۲۰۲۰، صفحه ۱۱. قابل دسترس در:

https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/CivicSpace/UN_Guidance_Note.pdf

(به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

فعالیت رسانه ها تحت یک سلسله محدودیت ها قرار دارند. این محدودیت ها شامل ممنوعیت نشر موسیقی و فلم هایی (به شمول فلم و موسیقی که زنان را نمایش می دهد) می گردد که مغایر شریعت پنداشته می شود. در دفاتر رسانه ها، مردان و زنان باید در دفاتر جداگانه کار کنند، و مجریان مرد و زن نباید در برنامه یکجا ظاهر شوند. در بعضی ولایات، زنان اجازه ندارند که به برنامه های رادیویی تماس بگیرند مگر اینکه برنامه پیرامون موضوعات صحی یا دینی برای زنان باشد. نشر قانون امریالمعروف و نهی عن المنکر در ۲۱ آگست ۲۰۲۴ این محدودیت ها را مدون، محدودیت های موجود را گسترش داده و محدودیت های جدیدی را افزود نموده است. محدودیت های جدید که بطور مشخص سکتور رسانه ها را متاثر ساخته است مشمول منع ترسیم و نمایش عکس های موجودات زنده است، صدای زنان خصوصی پنداشته شده و باید بیرون از خانه ای زن ستر شود، و رانندگان اجازه ندارند که به زنان بدون محرم (سرپرست مرد) خدمات ترانسپورتی ارائه نمایند. برعلاوه، ماده ۱۷ این قانون، محتسبین وزارت امریالمعروف و نهی عن المنکر/اداره حاکم را صلاحیت بیشتری می دهد تا اطمینان حاصل نمایند که محتوای نشریات یا اطلاعات عامه در مطابقت با شریعت، طوری که توسط مقامات حاکم تجویز شده، می باشد.

بعضی از رسانه ها پس از ۱۵ آگست ۲۰۲۱، فعالیت های شان را به خارج از افغانستان منتقل کردند و برای مخاطبین شان در داخل افغانستان برنامه تهیه می کنند. فعالیت های این «رسانه های در تبعید» یا «رسانه های دیاسپورا» توسط مقامات اداره حاکم غیرقانونی پنداشته می شود، و این امر مشخصاً خبرنگارانی را که در داخل کشور برای این رسانه ها کار می کنند، در برابر گرفتاری و توقیف های خودسرانه آسیب پذیر می سازد. با وجود آن، با توجه به اینکه چنین رسانه ها به گونه قانونی در کشور های بیرون از افغانستان ثبت هستند، فعالیت های شان ادامه دارد.

افزون بر هدایاتی که بالای تمام کارکنان رسانه ها قابل تطبیق است، خبرنگاران اناث با محدودیت های بیشتر که بالای زنان در مجموع قابل تعمیل است، مانند فرمان رعایت حجاب، مواجهه بوده و آنان ملزم هستند که در سفر های با فاصله ی بیشتر از ۷۸ کیلومتر، محرم داشته باشند. در بعضی ولایات، نشر صدای زنان در برنامه های رادیویی مجاز نیست. در موارد متعدد، زنان ملزم اند تا اجازه نامه جداگانه برای دسترسی به سایت های گزارشدهی داشته باشند که این طرزالعمل همیشه برای خبرنگاران مرد الزامی نیست. بخش حقوق بشر یوناما مواردی را ملاحظه کرد که خبرنگاران اناث به کنفرانس های مطبوعاتی دعوت نشده یا اجازه اشتراک در آن را نیافتند. مقامات اداره حاکم همواره از مصاحبه با زنان خودداری می کنند. قانون امریالمعروف و نهی عن المنکر چالش های بیشتری را برای زنان در سکتور رسانه ها ایجاد می کند و محدوده کامل تاثیرات آن بر این بخش هنوز مشخص نیست.

وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم نهاد اصلی برای نظارت از موضوعات رسانه یی در افغانستان می باشد. باوجود آن، مکرراً ملاحظه شده که ریاست عمومی استخبارات اداره حاکم و وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر اداره حاکم در موضوعات مربوط به رسانه ها دخالت داشتند. گفته می شود مقامات اداره حاکم روند «بررسی مطابقت با شریعت» تمام قوانینی را که قبلاً توسط جمهوری اسلامی افغانستان تصویب شده بود را آغاز کرده است. تا هنگام تهیه این گزارش، گزارش شده است که قانون رسانه ها و دسترسی به اطلاعات تحت بررسی مطابقت با شریعت قرار دارند. کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها که به اساس قانون رسانه ها قبل از به قدرت رسیدن طالبان وجود داشت،^۳ فعالیت خود را در سال ۲۰۲۲ از سر گرفت و به عنوان پلتفرم مباحثه میان نمایندگان رسانه ها و مقامات اداره حاکم پیرامون موضوعات مختلف رسانه یی به شمول تعلیق فعالیت رسانه ها و قضایای توقیف خبرنگاران، عمل می کند. کمیسیون مذکور موظف است تا به تخطی ها توسط رسانه ها و علیه رسانه رسیدگی نماید. از سوی دیگر، کمیسیون قبلی مستقل دسترسی به اطلاعات به ریاست در چوکات وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم تبدیل شده است.

^۳ مواد ۴۲-۴۴، تعدیل و ایضاد قانون رسانه های همگانی، منتشره جریده رسمی شماره ۹۸۶ مورخ ۶ جولای ۲۰۰۹، جریده رسمی، شماره نشر: ۱۱۶۷.

گزارش شده است که در سال ۲۰۲۳ تعداد کارمندان مرد رسانه ها الی ۱۰٪ و کارمندان اناث رسانه ها الی ۱۷٪ در مقایسه با سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است. شبکه های رادیویی که توسط زنان اداره می شوند و کارمندان زن در آن کار می کنند به فعالیت هایشان در بعضی ولایات ادامه می دهند. تعدادی از رسانه ها از سال ۲۰۲۳ بدینسو نیز جدیداً آغاز به فعالیت کردند. این بیانگر تلاش های مداوم سکتور رسانه ها در مذاکره با مقامات /دوره حاکم در مورد فضای کاری شان و چگونگی سازگاری بیشتر با محیط کاری پیچیده فعلی است. برعلاوه، گفته می شود که در نتیجه تعیین سخنگویان در وزارت ها و ریاست های مربوطه /دوره حاکم و توزیع کارت های هویت به خبرنگاران، دسترسی به اطلاعات بهبود یافته است. با آنهم، دسترسی به اطلاعات به طور یک چالش باقی مانده است. محدودیت های متعدد که بالای زنان وضع شده است، خبرنگاران و کارمندان اناث رسانه ها را در اجرای کامل وظایف شان محدود ساخته و در مغایرت با اصل عدم تبعیض که در قانون بین المللی حقوق بشر تصریح شده است، قرار دارد.

«ما به دلیل سانسور مداوم بخشی از مخاطبان خود را از دست دادیم (...). اعتبار ما را از بین می برد. اکنون مردم ما را به عنوان رسانه طرفدار طالبان می دانند.»

--مدیر مسول رادیو

پس منظر

در جریان حکمرانی طالبان از سال ۱۹۹۶ الی ۲۰۰۱، فقط یک شبکه داخلی رادیو وجود داشت که پیام های طالبان و برنامه های دینی را نشر می کرد.^۴ طی سال های بعد در جمهوری اسلامی افغانستان، سکتور رسانه ها به طور چشم گیری گسترش یافت. مردم افغانستان بیشتر با فضای رسانه ای متکثر عادت کردند و استفاده از مطالب رسانه ای را افزایش دادند. دسترسی به انترنت و تلفون های هوشمند بیشتر مروج شده است. آزادی بیان در قانون اساسی ۲۰۰۴ افغانستان غیر قابل تعرض شناخته شد.^۵ باوجود آن، در این دوره، خبرنگاران و کارمندان رسانه ها با میزان بلند خشونت های مرتبط با درگیری^۱ و همچنین موارد تهدید، توقیف خودسرانه و بدرفتاری^۷ مواجه شدند.

اندکی قبل از تسلط طالبان در ۱۵ آگست ۲۰۲۱، افغانستان حدوداً ۵۴۳ رسانه داشت که تقریباً ۱۰۷۹۰ کارمند رسانه ای در آن اشتغال داشتند. اما، الی نومبر ۲۰۲۱، ۴۳٪ این رسانه ها مسدود شدند و فقط ۴۳۶۰ کارمند رسانه ای باقی ماند. گفته می شود که بیش از ۸۴٪ کارمندان اناث رسانه ها و وظایف شان در سکتور رسانه ها را بلافاصله پس از تسلط طالبان از دست دادند.^۸ این کاهش سریع در رسانه ها بنا بر دلایل متعدد به شمول از دست دادن عواید برخاسته از مجموع مشکلات اقتصادی در کشور و متوقف شدن حمایت تمویل کنندگان پس از به قدرت رسیدن طالبان بود. برعلاوه، محدودیت های مختلف که از سوی مقامات /دردر حاکم وضع شد، فضای نهایت چالش برانگیز را برای رسانه ها ایجاد کرد. به رغم آن، باوجود این چالش ها، الی ختم سال ۲۰۲۳، تعداد خبرنگاران ذکور الی ۱۰٪ و خبرنگاران زن الی ۱۷٪ در مقایسه با سال ۲۰۲۲ افزایش یافت. تعدادی از رسانه های جدید نیز از سال ۲۰۲۳ بدینسو شروع به فعالیت نمودند.^۹ این بیانگر تلاش های مداوم سکتور رسانه

^۴ پیتر کری، «انفجار اخبار: وضعیت رسانه ها در افغانستان: گزارش به مرکز مساعدت های رسانه های بین المللی»، ۲۳ فبروری ۲۰۲۱، مرکز مساعدت های بین المللی و وقف ملی برای دموکراسی؛ صفحه ۸.

^۵ ماده ۳۴، «قانون اساسی افغانستان»، جمهوری اسلامی افغانستان، ۲۶ جنوری ۲۰۰۴.

^۶ مراجعه شود به گزارش سرمشی، «وضعیت افغانستان و تأثیرات آن بالای صلح و امنیت جهانی» (۲۸ فبروری ۲۰۱۹)، A/HRC/۷۳/۷۷-S/۲۰۱۹/۱۹۳، صفحه ۱۰/۳۴. قابل دسترسی در: https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_۲۸_february_۲۰۱۹.pdf (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شده بود).

^۷ گزارش کمیشنری عالی ملل متحد برای حقوق بشر به چهل و سومین نشست شورای حقوق بشر از ۲۴ فبروری الی ۲۰ مارچ ۲۰۲۰، «وضعیت حقوق بشر در افغانستان، و دستاورد های کمک تخنیک در عرصه حقوق بشر» (۱۶ جنوری ۲۰۲۰)، A/HRC/۴۳/۷۴، صفحه ۱۱. قابل دسترسی در: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g20/010/02/pdf/g2001002.pdf> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^۸ گزارشگران بدون مرز، «از تسلط طالبان تا اکنون، ۴۰٪ شبکه های رسانه ای افغانستان مسدود شده، ۸۰٪ خبرنگاران زن وظایف شان را از دست داده اند»، ۲۰ دسمبر ۲۰۲۱. قابل دسترسی در: <https://rsf.org/en/taliban-takeover-%۸۰-women-journalists-have-lost-their-jobs> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^۹ کمیته مصئونیت خبر نگاران، «اعلامیه مطبوعاتی کمیته مصئونیت خبرنگاران به مناسبت سوم می، روز جهانی آزادی مطبوعات»، ۲ می ۲۰۲۴. قابل دسترسی در: <https://safety-committee.org/۹۷۱/en-press-release-world-press-freedom-day> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). همچنان مراجعه شود به سلام و وطندار، «گسترش رسانه ها؛ ۲۷ شبکه جدید به فعالیت آغاز کرد» (۳۰ نومبر ۲۰۲۳). قابل دسترسی در: <https://swn.af/en/۲۰۲۳/۱۱/media-boom-۲۷-new-outlets-begin-operations/> (به تاریخ ۱۰ جون به آن مراجعه شد).

ها در مذاکره با مقامات /داره حاکم در مورد فضای کاری شان و چگونگی سازگاری بیشتر با محیط کاری پیچیده و سیال فعلی است.^{۱۰}

به اساس شاخص آزادی مطبوعات گزارشگران بدون مرز، آزادی مطبوعات افغانستان در سال های اخیر به شدت اُفت نموده و [افغانستان] از رتبه ۱۱۸ (از میان ۱۸۰ کشور) در سال ۲۰۱۸ به رتبه ۱۷۸ در سال ۲۰۲۴ سقوط کرد.^{۱۱} به تاریخ ۱۸ نومبر ۲۰۲۲، عضویت افغانستان در ائتلاف مطبوعات آزاد ملغی شد زیرا این کشور تعهدات جهانی پیرامون آزادی مطبوعات را که حکومت جمهوری اسلامی افغانستان در سال ۲۰۲۰ امضاء کرده بود، را برآورده نکرد.^{۱۲}

روش تحقیق

این گزارش وضعیت رسانه ها و آزادی رسانه ها در افغانستان را از ۱۵ اگست ۲۰۲۱ الی ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۴ مورد بررسی قرار می دهد. موارد نقض حقوق بشر شامل در این گزارش توسط بخش حقوق بشر یوناما از طریق منابعی که در مورد رویداد معلومات داشتند و به اساس مجموع معلومات ارائه شده، افراد معتبر شمرده می شوند، تأیید شده است. بخش حقوق بشر یوناما قضایای را که اعتبار و صحت منابع را تأیید نتوانست، شامل گزارش نکرده است. این بخش می پذیرد که به دلیل موانع فرا راه دسترسی به معلومات، قضایا ممکن کمتر گزارش شده باشند.^{۱۳} در برخی موارد، جزئیات رویداد ها به منظور محافظت افرادی که موارد نقض را گزارش دادند، حذف شده است.^{۱۴}

قانون بین المللی حقوق بشر

حق آزادی بیان در ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر تصریح شده و در ماده ۱۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی روی آن مجدداً تأکید صورت گرفته است. اعلامیه مذکور سه اصل به هم مرتبط را توضیح می دهد: حق داشتن نظریات بدون مداخله (آزادی اندیشه)؛ حق جستجو و دریافت معلومات (دسترسی به اطلاعات)؛ و حق بیان معلومات (آزادی بیان).^{۱۵}

افغانستان عضو هفت معاهده جهانی حقوق بشر و سه پروتوکول الحاقی اختیاری می باشد.^{۱۶} به عنوان دولت عضو میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، افغانستان مسئولیت دارد تا میکانیسم های محافظتی را برای افراد و خبرنگارانی که از حق

^{۱۰} مراجعه شود به مقاله سعد محسنی، رئیس موی گروپ، بزرگترین کمپنی رسانه ای در افغانستان. «نظریه‌دیدگاه: کار با طالبان حاکمیت آنها را مشروعیت نمی بخشد». واشنگتن پست، ۳۰ اگست ۲۰۲۴. قابل دسترس در: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2024/08/30/afghanistan-women-rights-taliban-engagement/>.

^{۱۱} شاخص آزادی مطبوعات شاخص سالانه است که توسط گزارشگران بدون مرز نشر شده و سطح آزادی خبرنگاران و رسانه ها را در ۱۸۰ کشور و قلمرو ها مقایسه می کند. این گزارش در لینک ذیل قابل دسترس است: <https://rsf.org/en/country/afghanistan> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۱۲} ائتلاف مطبوعات آزاد، «اعلامیه رئیس مشترک ائتلاف مطبوعات آزاد در مورد عضویت افغانستان» [اعلامیه مطبوعاتی]، ۱۸ نومبر ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://mediafreedomcoalition.org/statements/2022/media-freedom-coalitions-co-chairs-statement-on-the-membership-of-afghanistan/> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۱۳} در مورد روش تحقیق که توسط بخش حقوق بشر یوناما استفاده شده است، مراجعه شود به روش تحقیق، یوناما، «حقوق بشر در افغانستان»، ۱۵ اگست ۲۰۲۱ – ۱۵ جون ۲۰۲۲، صفحه ۵. قابل دسترس در: <https://unama.unmissions.org/human-rights-monitoring-and-reporting> (به تاریخ ۱۳ اپریل ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۱۴} بر اساس گزارش سرمنشی ملل متحد، از ۱ می ۲۰۲۳ الی ۳۰ اپریل ۲۰۲۴، یوناما و سایر موسسات ملل متحد موارد انتقام توسط مقامات /داره حاکم علیه افراد به خاطر همکاری با ملل متحد در افغانستان را مستند کردند. "فضای ترس و تخویف که توسط مقامات /داره حاکم ایجاد شده نیز چالش هایی را برای یوناما در تعامل با فعالان جامعه مدنی، شاهدان، و قربانیان نقض حقوق بشر ایجاد کرده است. هنگامی که منابع در مورد مسایل حقوق بشر با یوناما بحث می نمایند همواره ترس از امنیت خود را گزارش داده و خواستار محرمیت آن می شوند." مراجعه شود به گزارش سرمنشی ملل متحد، «همکاری با ملل متحد، نمایندگان و میکانیسم های این سازمان در عرصه حقوق بشر» (۲۰ اگست ۲۰۲۴)، A/HRC/۵۷/۶۰، صفحه ۱۸. قابل دسترس در: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/14/07/88/pdf/g24140788.pdf> (به تاریخ ۳ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۱۵} ماده ۱۹ اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸) و ماده ۱۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶).

^{۱۶}

آزادی بیان شان استفاده می کنند، روی دست گیرد. این میکانیزم ها شامل ایجاد فضای مناسبی که سکتور رسانه ها بتواند به گونه مصئون و مستقل فعالیت نماید، و همچنین پاسخگو قرار دادن عاملین حملات بالای کارمندان رسانه ها می شود.

هرچند حق آزادی بیان مطلق نیست، این حق فقط در شرایط استثنائی که «در قانون تصریح شده باشد و ضروری باشد، قابل تحدید است: (الف) برای رعایت حقوق یا شهرت دیگران؛ (ب) برای حفظ امنیت ملی یا نظم عامه، یا صحت و روحیه عمومی» می باشد.^{۱۷} برعلاوه، چنین محدودیت باید از ارزیابی جدی «ضرورت و تناسب» بگذرد.^{۱۸} قانونی که در مورد چنین محدودیت صراحت دارد، باید با دقت کافی طرح شود تا افراد را قادر سازد که رفتار خود را به اساس آن تنظیم نمایند، و قانون باید برای مردم عام قابل دسترس باشد.^{۱۹} محدودیت ها باید با هدف مشروع «ضروری» بوده و با اصل «تناسب» مطابقت داشته باشد تا کمترین دخالت ممکن را داشته باشند.^{۲۰}

چارچوب حقوقی داخلی

پس از آن که طالبان در ۱۵ آگست ۲۰۲۱ بر کشور مسلط شدند، به تاریخ ۷ سپتمبر ۲۰۲۱ کابینه سرپرست و تعیینات شان در پست های کلیدی اداری در سطح کشور و ولایات را اعلان کردند.^{۲۱} آنها همچنان تعلیق قانون اساسی ۲۰۰۴ را که متضمن حق آزادی بیان و سایر حقوق بود را اعلام کردند.^{۲۲} همچنان، گفته می شود که مقامات /داری حاکم روند بررسی تمام قوانینی که از سوی جمهوری سابق تصویب شده بود، را آغاز کرده تا مطابقت آنها با شریعت را ارزیابی نماید.^{۲۳} بعد از تسلط، در مجموع در مورد چارچوب قانونی قابل تعمیم بر رسانه ها وضاحت موجود نیست. گفته می شود که بررسی قانون رسانه ها و قانون دسترسی به اطلاعات در جریان است، هر چند، در این پروسه با رسانه ها و سازمان های حمایت از رسانه ها مشورتی صورت نگرفت. در فبروری ۲۰۲۲، سخنگو و رئیس ریاست نظارت بر مطبوعات و نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ /داری

۱. میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶)

۲. میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)

۳. کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات ظالمانه و غیر انسانی (۱۹۸۴)

الف. پروتوکول اختیاری کنوانسیون منع شکنجه (۲۰۰۲)

۴. کنوانسیون منع هر نوع تبعیض علیه زنان (۱۹۷۹)

۵. کنوانسیون بین المللی منع هر نوع تبعیض نژادی (۱۹۶۵)

۶. کنوانسیون حقوق طفل (۱۹۸۹)

الف. پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل پیرامون اشتراک اطفال در درگیری های مسلحانه (۲۰۰۰)

ب. پروتوکول اختیاری کنوانسیون حقوق طفل پیرامون فروش اطفال، فحشاء اطفال و هرزه نگاری اطفال (۲۰۰۰)

۷. کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶)

۱۷. پاراگراف (۳) ماده ۱۹ کنوانسیون بین المللی حقوق مدنی و سیاسی.

۱۸. کمیته حقوق بشر، تبصره عمومی شماره ۳۴، ماده ۱۹: آزادی اندیشه و بیان، CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۲۲.

۱۹. CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۲۵.

۲۰. CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف های ۳۳ و ۳۴.

۲۱. اسوشینت پرس (AP)، «طالبان حکومت افغان کاملاً مردانه از اعضای سابق را تشکیل دادند»، ۸ سپتمبر ۲۰۲۱. قابل دسترس در:

<https://apnews.com/article/middle-east-pakistan-afghanistan-arrests-islamabad-d0-b1b49-d2vd32eb2-cc11b77c12c8v> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

۲۲. در جریان نشست حسابدگی در سال ۲۰۲۳، وزیر عدلیه /داری حاکم اظهار داشت که تمام قوانین اساسی گذشته که در مغایرت با شریعت قرار دارند، قابل قبول نمی باشد. مراجعه شود به طلوع نیوز [TOLONews]، X (قبلاً تویتر)، ۱۶ آگست ۲۰۲۳، ۲:۳۶ بعد از ظهر. قابل دسترس در:

<https://twitter.com/TOLONews/status/1691703160584998170> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). سخنگوی /داری حاکم در جریان یک

مصاحبه مطبوعاتی اظهار داشت که تسوید قانون اساسی جریان دارد. مراجعه شود به طلوع نیوز، «مجاهد: تسوید قانون اساسی جریان دارد»، ۲۵ اپریل ۲۰۲۳. قابل دسترس در:

<https://tolonews.com/afghanistan-183102> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

۲۳. ذبیح الله مجاهد، سخنگوی /داری حاکم [Zabehulah_M33]، X (قبلاً تویتر)، ۱۳ اکتوبر ۲۰۲۲، ۷:۴۰ بعد از ظهر. قابل دسترس در:

https://twitter.com/Zabehulah_M33/status/1080576718791087339 (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

حاکم اظهار داشت که قانون رسانه ها که در سال ۲۰۰۹ تصویب (تعدیل شده در سال ۲۰۱۵) شد، قابل اجراء می باشد.^{۲۴} به رغم آن، به تاریخ ۱۲ اپریل ۲۰۲۴، وزارت عدلیه اداره حاکم تاکید نمود که قوانین دولت قبلی ملغی می باشند.^{۲۵}

نهاد های رسانه‌ی تحت حاکمیت مقامات اداره حاکم

وزارت های اداره حاکم

باوجود اینکه وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم نهاد اصلی برای رسیدگی به مسائل رسانه‌ی در افغانستان است، نهاد های مختلف دیگر نیز در امور رسانه‌ی دخیل اند. در ماه دسمبر ۲۰۲۲، کمیسیون مستقل سابق دسترسی به اطلاعات به وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم مدغم شد.^{۲۶} ریاست عمومی استخبارات اداره حاکم و وزارت امر بالمعروف و نهی از منکر اداره حاکم نیز در امور مربوط به رسانه ها دخیل هستند: ریاست عمومی استخبارات اداره حاکم گرفتاری و بازداشت ها را انجام می دهد؛ و وزارت امر بالمعروف و نهی از منکر اداره حاکم قواعد مربوط به نظارت بر اخلاق را در عملکرد روزمره رسانه ها اجرا می کند، مانند شکل ظاهری، جدا کردن زن و مرد در محل کار و همراهی محرم با زنان برای سفر با مسافت بیش از ۷۸ کیلومتر. به تاریخ ۲۱ آگست ۲۰۲۴ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر در جریده رسمی منتشر شد.^{۲۷} ماده ۱۷ این قانون، محتسبین وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر اداره حاکم را صلاحیت می دهد تا اطمینان حاصل نمایند که محتوای نشریات یا اطلاعات عامه در مغایرت با شریعت، طوری که توسط مقامات حاکم تجویز شده، نباشد، مسلمانان را تحقیر نمی کند و حاوی تصاویر موجودات زنده نیست.

در تویی به تاریخ ۲ اپریل ۲۰۲۳، وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم از سایر ادارات اداره حاکم خواست تا در امور رسانه ها دخالت نکنند طوری که این وزارت اداره حاکم باید تنها نهاد مسئول برای چنین موضوعات شناخته شود.^{۲۸} به تاریخ ۲۷ مارچ ۲۰۲۴، معین این وزارت اداره حاکم یک بار دیگر بر همین موضوع تأکید کرده و اظهار داشت که تنها وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم صلاحیت رسیدگی به تخلفات را دارد و ارگانهای دیگر نباید به طور مستقیم دخالت داشته باشند.^{۲۹}

کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها

کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها طبق قانون رسانه ها قبل از حاکمیت طالبان موجود بود. وظیفه آن رسیدگی به شکایات و تخطی های رسانه‌ی بود.^{۳۰} به تاریخ ۲۳ آگست ۲۰۲۲، وزارت اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم اولین جلسه کمیسیون ارزیابی

^{۲۴} گزارشگران بدون مرز، «چارچوب حقوقی: افغانستان»، قابل دسترس در: <https://rsf.org/en/country/afghanistan> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). همچنان مراجعه شود به کمیته مصئونیت خبرنگاران افغانستان، «قانون رسانه های همگانی افغانستان هنوز هم نافذ می باشد»، ۲ فیروزی ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://safety-committee.org/396/Mass+Media+Law+of+Afghanistan+is+Still+Enforceable> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).
^{۲۵} طلوع نیوز، «رهبر امارت اسلامی هفت قانون را تصویب کردند»، ۱۲ اپریل ۲۰۲۴. قابل دسترس در: <https://tolonews.com/afghanistan-181197> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۲۶} طلوع نیوز، «آغاز فعالیت ریاست دسترسی به اطلاعات به جاری کمیسیون دسترسی به اطلاعات»، ۱۵ دسمبر ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://tolonews.com/fa/afghanistan-181197> (دری) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۲۷} وزارت عدلیه [MojAfghanistan]، X (قبلا تویتر)، ۲۱ آگست ۲۰۲۴. قابل دسترس در: <https://x.com/mojafghanistan/status/1826221822846091036?s=47> (پشتو) (به تاریخ ۲۲ سپتمبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۲۸} وزارت اطلاعات و فرهنگ [AfMoic]، X (قبلا تویتر)، ۲۷ مارچ ۲۰۲۴، ساعت ۱۱:۰۴ قبل از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/AfMoic/status/1642491137779793920> (پشتو) (به تاریخ ۱۹ فیروزی ۲۰۲۴ به آن مراجعه شده است. حساب کاربری تعلق شده است).

^{۲۹} وزارت اطلاعات و فرهنگ [AfMoic]، X (قبلا تویتر)، ۲۷ مارچ ۲۰۲۴، ساعت ۱۱:۰۵ قبل از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/AfMoic/status/17728750240547840324> (پشتو) (به تاریخ ۲۸ مارچ ۲۰۲۴ به آن مراجعه شده است. حساب کاربری تعلق شده است).

^{۳۰} ماده ۴۴، تعدیل و ایضاد قانون رسانه های همگانی، منشره مؤرخ ۱۱ مارچ ۲۰۱۵. جریده رسمی، شماره: ۱۱۶۷.

تخطی رسانه ها را پس از تسلط طالبان برگزار کرد.^{۳۱} اعضای کمیسیون عمدتاً متشکل از اعضای ادارات/اداره حاکم از جمله ریاست عمومی استخبارات/اداره حاکم، وزارت امر بالمعروف و نهی از منکر/اداره حاکم و همچنین دو نماینده از نهاد های حمایت از رسانه ها و یک نماینده از بخش اکادمیک بود. هیچ زنی عضویت کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها را ندارد. به تاریخ ۲۹ اکتوبر ۲۰۲۲، معین وزارت اطلاعات و فرهنگ/اداره حاکم طی مصاحبه رسانه‌ی اظهار کرد که هیچ نیازی برای حضور نمایندگان زن در کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها وجود ندارد.^{۳۲}

پس از جلسه مورخ ۱۲ آگست ۲۰۲۳، اعضای کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها افزایش یافت و اکنون علاوه بر ۶ عضو از ادارات/اداره حاکم، شامل چهار نماینده از نهاد های حمایت از رسانه ها، سه نماینده از رسانه ها و یک نماینده از بخش اکادمیک می باشد. کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها منحیث یک پلتفرم برای گفتگو میان نمایندگان رسانه ها و مقامات/اداره حاکم در مورد موضوعات مختلف رسانه‌ی، منجمله تعلیق رسانه ها و رسیدگی به بازداشت خبرنگاران عمل می کند. در حالی که تأثیر کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها نا مشخص است، در جلسات این کمیسیون دوسیه های چند خبرنگار مورد بحث قرار گرفت و متعاقباً این خبرنگاران از توقیف آزاد شدند.^{۳۳}

کمیته های ولایتی

از ماه می ۲۰۲۳ بدینسو، ریاست های ولایتی اطلاعات و فرهنگ/اداره حاکم، رهبری ایجاد کمیته های ولایتی برای نظارت از فعالیت رسانه ها را حداقل در دوازده ولایت به عهده گرفتند.^{۳۴} ترکیب اعضای این کمیته ها از یک ولایت تا ولایت دیگر متفاوت بود، اما عمدتاً متشکل از رؤسای ریاست های ریاست عمومی استخبارات/اداره حاکم و امر بالمعروف و نهی از منکر/اداره حاکم بود. این کمیته های ولایتی علاوه بر نظارت از رسانه ها، در مورد اقدامات در برابر رسانه ها نیز تصمیم گرفتند. به طور مثال، به تاریخ اول آگست ۲۰۲۳، در شهر جلال آباد ولایت ننگرهار، به اساس تصمیم یکی از کمیته های ولایتی برای رسانه ها، فعالیت رادیو و تلویزیون همیشه بهار پس از متهم شدن به راه اندازی یک ورکشاپ خبرنگاری مختلط زن و مرد به مدت ۲۰ روز به حالت تعلیق درآمد.

حمایت از رسانه ها

مقامات/اداره حاکم در موارد متعدد بار دیگر رسماً بر تعهد خود مبنی بر حمایت از رسانه ها تأکید کردند. با توجه به مشکلات مالی که رسانه ها با آن مواجه هستند،/اداره حاکم مشوق های مالی را برای کمک به آنها آغاز کرده است. به طور مثال، به تاریخ ۱۶ جنوری ۲۰۲۳، وزارت اطلاعات و فرهنگ/اداره حاکم اعلام کرد که به رسانه ها سه سال مهلت می دهد تا باقیات مالیاتی شان را پرداخت کنند و جریمه های ناشی از باقیات مالیاتی شان معاف است.^{۳۵} با این حال، به دلیل وضعیت وخیم

^{۳۱} از آغاز تأسیس مجدد آن بدینسو، کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها در مواقع مختلف: ۲۳ آگست ۲۰۲۲، ۲۶ سپتمبر ۲۰۲۲، ۱۲ اکتوبر ۲۰۲۲، ۲۲ جنوری ۲۰۲۳، ۱۲ آگست ۲۰۲۳، ۱۹ سپتمبر ۲۰۲۳، ۲۴ جنوری ۲۰۲۴، ۵ مارچ ۲۰۲۴، ۸ می ۲۰۲۴، ۲۱ جولای ۲۰۲۴ و ۲۵ سپتمبر ۲۰۲۴ جلسات برگزار نموده است. ^{۳۲} قبلاً دو عضو زن به نمایندگی از وزارت امور زنان و کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان عضویت کمیسیون را داشتند. این دو نهاد مطابق به ساختار تشکیلاتی موجود مقامات/اداره حاکم دیگر وجود ندارند. به سایت خامه پریس نیز مراجعه کنید. «حذف زنان از رسانه ها؛ نماینده زن از کمیسیون رسیده گی به تخلفات رسانه ای برکنار شد.»، ۲۹ اکتوبر ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://www.khaama.com/persian/archives/۱۰۵۲۶۹> (دری) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۳۳} بطور مثال، در جلسه مورخ ۲۷ سپتمبر ۲۰۲۲ کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها، کمیته مصونیت خبرنگاران افغان خواهان آزادی عبدالحنان محمدی و میرزا حسینی شد. این دو شخص بعداً آزاد شدند که عبدالحنان محمدی به تاریخ ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۲ و میرزا حسینی به تاریخ ۹ اکتوبر ۲۰۲۲ آزاد شدند. به سایت کمیته مصونیت خبرنگاران افغان مراجعه کنید. "کمیته مصونیت خبرنگاران افغان از آزادی عبدالحنان محمدی استقبال می کند" [اعلامیه مطبوعاتی]، ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://safety-committee.org/۱۶۲/ajsc-welcomes-the-release-of-journalist-abdul-hanan-mohammadi> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۳۴} این شامل ولایات بامیان، فراه، فاریاب، خوست، کندز، لوگر، میدان وردگ، ننگرهار، نیمروز، پکتیا، پروان و زابل می شود. ^{۳۵} عبدالحق حماد، [@AbdulHaqHammad]، X (قبلاً تویتر)، ۱۶ جنوری ۲۰۲۳ ساعت ۱۰:۱۱ قبل از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/AbdulHaqHammad/status/171۴۸۶۰۴۸۸۸۰۱۹۴۳۵۶> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

رهنمود ۱۱ ماده‌ای برای رسانه‌ها

- ۱) موضوعات مغایر با اسلام و شریعت نباید نشر شوند.
- ۲) از توهین به شخصیت‌های ملی و برجسته در فعالیت‌های نشراتی اکیداً خودداری شود.
- ۳) از توهین به ارزش‌های شناخته شده ملی و حریم خصوصی شخصی در فعالیت‌های رسانه‌ای باید جداً اجتناب شود.
- ۴) رسانه‌ها و خبرنگاران نباید مطالب خبری را تحریف کنند.
- ۵) خبرنگاران باید اصول خبرنگاری را در نوشته‌های خود در نظر بگیرند.
- ۶) رسانه‌ها باید تعادل را در نشرات خود در نظر بگیرند.
- ۷) در نشر مطالبی که صحت و سقم آنها نامعلوم است یا اطلاعات کاملی در دسترس نیست، دقت شود.
- ۸) در نشر مطالبی که بر افکار عمومی تأثیر منفی می‌گذارد یا می‌تواند روحیه افراد را تضعیف کند، احتیاط شود.
- ۹) رسانه‌ها در نشر اخبار بیطرفی خود را حفظ کرده و آنچه را که حقیقت است، نشر کنند.
- ۱۰) مرکز رسانه‌ها و اطلاعات امارت اسلامی افغانستان به عنوان یک نهاد حامی سعی میکند تا در تهیه اخبار و گزارش‌ها تسهیلاتی را در اختیار رسانه‌ها قرار دهد. هر ژورنالیستی که بخواهد گزارش تفصیلی تهیه کند باید با مرکز رسانه‌ها و اطلاعات امارت اسلامی افغانستان هماهنگی کند.
- ۱۱) مرکز رسانه‌ها و اطلاعات امارت اسلامی افغانستان فوراً مشخصی را برای سهولت خبرنگاران تهیه کرده است که به آنان در ارائه گزارش‌های لازم کمک می‌کند.

به تاریخ ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۴، طی جلسه میان وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم و رسانه‌ها، وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم به رسانه‌ها دستور داد تا پخش زنده گفتمان‌های سیاسی را متوقف نمایند. در عوض آنها باید برنامه‌ها را از قبل ثبت کنند تا هر نوع محتوایی که حساس یا منتقد پالیسی‌ها و تصامیم مقامات /اداره حاکم پنداشته می‌شود، را تصحیح کنند. مهمانان گفتمان باید از میان فهرست تعیین شده‌ای که مورد توافق مقامات /اداره حاکم قرار گرفته، انتخاب شوند. در صورتی که شبکه‌های تلویزیونی بخواهند شخصی را که در فهرست ذکر نشده به گفتمان دعوت نماید، آنها باید ابتداء تأییدی مقامات /اداره حاکم را دریافت نمایند. موضوع بحث گفتمان نیز باید از قبل توسط وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم تأیید شده باشد.

ایجاد این «خطوط سرخ» در گزارشی یکی از خصوصیت‌های عمده رویکرد /اداره حاکم در برابر رسانه‌ها بوده است. این «خطوط سرخ» که ساحات ممنوعه برای مطالب نشراتی را تشکیل می‌دهند، به طور گسترده اما غیررسمی تعریف شده‌اند. خطوط سرخ به هر مطلبی اشاره می‌کند که مغایر قوانین اسلامی، فرهنگ و منافع ملی افغانستان پنداشته شود همان طوری که منحصرأ توسط مقامات /اداره حاکم تعریف شده است. تعریف این خطوط سرخ منوط به تفسیر دوامدار است و ممکن است [تفسیر آن] از یک نهاد تا نهاد دیگر /اداره حاکم متفاوت باشد و هر کدام ممکن است مداخله کند.

به اساس منابع از رسانه های متعدد، ابهام و نامعین بودن طرزالعمل ها برای تشخیص تخطی ها منجر به خودسانسوری گسترده، به دلیل ترس از نقض قواعد نانوشته، شده است. خبرنگاران به دلیل گزارش در مورد مطالبی گرفتار می شوند که معمولاً به عنوان عبور از «خطوط سرخ» تلقی نمی شوند، به طور مثال:

- به تاریخ ۳۱ جولای ۲۰۲۳، در ولایت بلخ، چندین خبرنگار برای مدت کوتاهی توسط پولیس/داره حاکم بازداشت شده و از گزارش دادن در مورد یک رویداد آتش سوزی منع شدند.
  - به تاریخ ۱۰ فبروری ۲۰۲۴، در ولایت سمنگان، دفتر والی/داره حاکم یک خبرنگار را به اتهام درخواست مصاحبه با یک مقام ولایتی/داره حاکم در رابطه با اعتراض مالکان رستوران ها و هتل ها به دلیل افزایش مالیات، بازداشت کرد. این خبرنگار با وجود امتناع مقام ولایتی/داره حاکم از انجام مصاحبه، بازداشت شد.
- از آنجایی که احزاب سیاسی در افغانستان توسط مقامات/داره حاکم ممنوع شده اند،^{۴۱} رسانه ها به اتهام وابستگی سیاسی به حالت تعلیق در آمدند.
- به تاریخ ۱۶ اپریل ۲۰۲۴، وزارت اطلاعات و فرهنگ و کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه ها/داره حاکم تصمیم گرفت که فعالیت شبکه های تلویزیونی بریا و نور را به اتهام نقض ارزش های ملی و اسلامی، به حالت تعلیق در آورد. این دو شبکه ی تلویزیونی به احزاب سیاسی متعلق بودند.
  - به تاریخ ۷ جون ۲۰۲۴، وزارت عدلیه/داره حاکم اعلام کرد که تلویزیون تمدن به دلیل وابستگی به یک حزب سیاسی و اینکه ادعا شده که تعمیر آن بالای زمین متعلق به مقامات/داره حاکم^{۴۲} بناء شده است، به حالت تعلیق در آورده خواهد شد.

محدودیت های فوق الذکر بیش از حد گسترده اند. هدف آنها محدود کردن یک سلسله مطالب مجاز برای گفتمان عامه و مجازات رسانه هایی است که مقامات/داره حاکم را نقد می کنند (یا منتقد تلقی می شوند، مانند ممنوعیت عمومی بر رسانه های متهم به وابستگی با احزاب سیاسی). در حالی که بند ۳ ماده ۱۹ میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی محافظت از حقوق یا حیثیت دیگران و محافظت از امنیت و روحیه عمومی را از دلایل مشروع برای محدود کردن آزادی بیان می داند،^{۴۳} عدم تناسب و مداخله بی مورد این دستورالعمل ها، با شرایط لازم برای محدود کردن آزادی بیان ناسازگار است.^{۴۴}

تهدیدات، گرفتاری و توقیف های خودسر خبرنگاران و کارمندان رسانه ها

فراتر از "خطوط سرخ" که به طور رسمی تعریف نشده اند، تعبیر نقض رهنمود های رسانه ای می تواند منجر به تهدید یا ارباب، گرفتاری و بازداشت خودسرانه، بدرفتاری، پیگرد های قضایی و حبس شود. بازداشت ها می تواند از چند ساعت تا چند ماه، بدون در نظر داشت اصول عادلانه و همچنین محکومیت و حبس توسط محاکم/داره حاکم باشد.

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ الی ۳۰ سپتمبر ۲۰۲۴، بخش حقوق بشر یوناما مواردی از نقض حقوق بشر را مستند نموده است که ۳۳۶ خبرنگار و کارمندان رسانه ها را متاثر ساخت که شامل ۲۵۶ مورد گرفتاری و بازداشت خودسرانه (۲۴۹ مرد، ۷ زن)، ۱۳۰ مورد شکنجه و بدرفتاری (۱۲۲ مرد، ۸ زن)، و ۷۵ مورد تهدید یا ارباب (۶۶ مرد، ۹ زن) می شود. گزارش شده است که

^{۴۱} در جریان یک کنفرانس مطبوعاتی، وزیر عدلیه/داره حاکم گفت که سال قبل ریاست احزاب سیاسی از تشکیل وزارت عدلیه/داره حاکم ملغی شده است و احزاب سیاسی غیرقانونی هستند. منبع: طلوع نیوز، [TOLONews]، X (قبلا تویتر)، ۳۰ مارچ ۲۰۲۴، ساعت ۳:۱۵ بعد از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/TOLONews/status/17740343307770961> (بشتو) (به تاریخ ۱۹ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۴۲} رادیو تلویزیون افغانستان (دری)، [rtadari]، X (قبلا تویتر)، ۷ جون ۲۰۲۴، ساعت ۹:۳۶ قبل از ظهر. قابل دسترس در: <https://x.com/rtadari/status/1798964126210140370?s=12> (دری) (به تاریخ ۱۹ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). تا نشر این گزارش، تلویزیون

تمدن فعالیت می کند.

^{۴۳} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۲۹.

^{۴۴} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۳۴.

بعضی اوقات کافرمایان به جای خبرنگاران در توقیف، خبرنگاران دیگری را به کار می گمارند و در نتیجه آنان شغل خود را از دست می دهند، زیرا رسانه ها روابط این خبرنگاران را با مقامات /اداره حاکم خدشه دار شده می دانند.

بعضی مثال ها شامل موارد ذیل می شود:

- به تاریخ ۲۹ می ۲۰۲۲، در ولایت کابل، چند تن از کارمندان رسانه ها که می خواستند تظاهرات زنان در چهارراهی حاجی یعقوب کابل را پوشش بدهند، به مدت هفت ساعت بازداشت شدند.
- به تاریخ ۱۰ سپتامبر ۲۰۲۲، در ولایت پکتیا، پنج خبرنگار به ریاست عمومی استخبارات /اداره حاکم برده شدند و تلفون ها و تجهیزات رسانه ای شان به خاطر عکس ها و ویدیو های مربوط به تجمعی که بخاطر بازگشایی مکاتب دختران در گردیز برپا شده بود، بازرسی شد. آنها در همان روز آزاد شدند.
- بین تاریخ ۶ و ۱۹ آگست ۲۰۲۳، دست کم هفت خبرنگار (از شش ولایت و یک خبرنگار از خارج) از سوی ریاست عمومی استخبارات /اداره حاکم گرفتار شدند. بعضی از آنها به ارائه اطلاعات به «رسانه های دیاسپورا» (رسانه های که در خارج از افغانستان برای مخاطبان در داخل افغانستان فعالیت می کنند) یا تبلیغ علیه /اداره حاکم متهم شدند، در حالی که اتهامات علیه برخی دیگری از خبرنگاران مشخص نبود. این خبرنگاران پس از ۶ الی ۲۲ روز بازداشت، آزاد شدند.
- به تاریخ ۷ اکتوبر ۲۰۲۳، در ولایت دایکندی، ریاست عمومی استخبارات /اداره حاکم سه کارمند رسانه رادیو نسیم را به اتهام تهیه گزارش، در مورد ادعای دست داشتن والی دایکندی /اداره حاکم در انحراف کمک های بشردوستانه، گرفتار کرد. به تاریخ ۱۷ اکتوبر ۲۰۲۳، دو نفر از سه فرد بازداشت شده بدون اتهام آزاد شدند. به تاریخ ۱۱ دسامبر ۲۰۲۳، محکمه ابتدائیه دایکندی رئیس رادیو را به یک سال حبس محکوم کرد. اما او قبل از تکمیل مدت متذکره به تاریخ ۶ اپریل ۲۰۲۴ به مناسبت عید فطر آزاد شد.

رویداد های امنیتی خبرنگاران را پیوسته در معرض خطر قرار می دهد و شرایط کاری دشوار آنها را شدید تر می سازد. بطور مثال، به تاریخ ۱۱ مارچ ۲۰۲۳، در ولایت بلخ، در مرکز فرهنگی و دینی تبیان در شهر مزار شریف، مواد منفجره تعبیه شده در جریان مراسم تجلیل از روز خبرنگار منفجر شد که اعضای جامعه شیعه را هدف قرار داد. حداقل یک خبرنگار کشته و ۱۵ تن دیگر زخمی شدند (در مجموع، شش نفر کشته و ۳۰ نفر زخمی شدند). شاخه خراسان دولت اسلامی عراق و شام مسئولیت این حمله را بر عهده گرفت.

مداخله در فعالیت رسانه ها

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ بدینسو، بسیاری از رسانه ها فعالیت های خود را در نتیجه عوامل مختلف منجمله تنزل عمومی اقتصادی کشور و توقف کمک های مالی مراجع تمویل کننده، متوقف کردند. ممنوعیت پخش موسیقی توأم با دسترسی آسان به برنامه های خارج از کشور از طریق اینترنت و ماهواره، باعث کم شدن بینندگان و کاهش درآمد تبلیغاتی رسانه های داخلی شده است. بسیاری از متخصصین با تجربه رسانه ها کشور را ترک کرده اند و باعث ایجاد خلای استعدادها در سکتور رسانه ها شده است. وضع محدودیت ها توسط مقامات /اداره حاکم، فضای از قبل دشوار فعالیت رسانه ها را شدیدتر می کند.

به تاریخ ۲۱ نومبر ۲۰۲۱، دستورالعملی از سوی وزارت امر بالمعروف و نهی از منکر /اداره حاکم صادر شد که بر اساس آن خبرنگاران اناث که در رسانه ها کار می کنند را ملزم به پوشیدن حجاب اسلامی منجمله پوشش صورت کرد. پخش فلم های را

که مغایر ارزش های شرعی و افغانی تلقی می شوند را ممنوع قرار داد و زنان را از ظاهر شدن در فلم ها منع نمود، همچنان فلم ها و ویدیوهایی که در آن مردان بدن شانرا در معرض دید قرار می دهند را منع کرد.^{۴۵}

از سال ۲۰۲۲ بدینسو، دستورالعمل های بیشتری به صورت شفاهی از سوی ریاست عمومی استخبارات /اداره حاکم طی جلساتی با رسانه ها در ولایت های مختلف اعلام شده است. این دستورالعمل ها شامل ممنوعیت پخش موسیقی، منجمله موسیقی در پس زمینه می شود. زن و مرد باید در ساحات کاری جداگانه کار کنند و مجریان زن و مرد نباید باهم یکجا در برنامه ها ظاهر شوند. زنان از تماس گرفتن به برنامه های رادیویی، به استثنای برنامه های مربوط به صحت زنان یا مسائل دینی، منع هستند. زنانی که در رسانه ها کار می کنند (همانند زنان شاغل در سایر ادارات) باید حین کار فرمان حجاب را رعایت کنند. محرم آنها می تواند وارد محل کار شود. برنامه ها و نظریات که مغایر منافع ملی یا انتقاد از مقامات /اداره حاکم پنداشته شود، مجاز نمی باشد. رسانه ها مکلف اند حین تذکر طالبان از عبارت «امارت اسلامی» استفاده کنند.

به تاریخ ۱۷ فبروری ۲۰۲۴، در ولایت قندهار، والی /اداره حاکم برای ولایت قندهار یک دستورالعمل کتبی را صادر کرد که طی آن عکس برداری از موجودات زنده در جلسات رسمی و غیر رسمی را ممنوع کرد. قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر با ممانعت از ایجاد و تماشای تصاویر و ویدیوهای موجودات زنده در کمپیوتر، تلفون همراه، و سایر دستگاه ها، این دستورالعمل را مجدداً مورد تأیید قرار داده و در سراسر کشور آن را قابل تطبیق قرار داد. این قانون همچنین موسیقی را منکر عنوان نموده و آن را منع نموده است.^{۴۶}

رسانه هایی که نتوانستند به این قوانین پایبند باشند، تعلیق شدند و بعضی مجبور به بسته کردن رسانه های شان شدند.

به عنوان مثال:

- به تاریخ ۲۳ اپریل ۲۰۲۴، در ولایت خوست، سه خبرنگار (از سه شبکه رادیویی مختلف) به ریاست امر بالمعروف و نهی عن المنکر /اداره حاکم احضار شدند و به طور خودسرانه به مدت پنج روز تحت توقیف قرار گرفتند. آنها به پخش موسیقی و دریافت تماس از شنوندگان اناث در جریان برنامه های زنده رادیویی متهم شده بودند.

دستورالعمل ها بالای پلتفرم های رسانه های اجتماعی نیز اعمال می شود. به تاریخ ۲۱ اپریل ۲۰۲۲، مقامات /اداره حاکم تیک تاک و بازی چند-نفره پاب جی (PUBG) را در افغانستان منع اعلام کردند.^{۴۷} در سال ۲۰۲۲، وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم طرزالعملی را برای صدور جواز برای تهیه کنندگان برنامه در یوتیوب (YouTube) صادر کرد. به اساس این طرزالعمل، تهیه کنندگان برنامه در یوتیوب مکلف به پرداخت مبلغ ۴۰۰۰ افغانی معادل به (حدود ۶۱ دالر امریکایی) برای اخذ جواز برای مدت سه سال و پرداخت مبلغ ۱۰۰۰۰ افغانی معادل به (حدود ۱۵۲ دالر امریکایی) به عنوان ضمانت هستند.

رسانه هایی که خارج از افغانستان فعالیت می کنند

پس از ۱۵ آگست ۲۰۲۱، بعضی از رسانه های افغانستان فعالیت های خود را به خارج از افغانستان منتقل کردند و به تولید برنامه های رسانه ای به مخاطبان افغان ادامه می دهند. این رسانه های موسوم به «رسانه های در تبعید» یا «رسانه های دیاسپورا» مغایر اصول مقامات /اداره حاکم فعالیت می کنند. آنها نمی توانند به طور قانونی در افغانستان مجوز فعالیت اخذ

^{۴۵} مراجعه کنید به گزارش در مورد کنفرانس مطبوعاتی و یک نقل از دستورالعمل، قابل دسترس در: پی بی سی، «دستورالعمل تازه طالبان زنان را از حضور در فلم ها و نمایشنامه های تلویزیونی منع کرد»، ۲۱ نومبر ۲۰۲۱، قابل دسترس در: <https://www.bbc.com/persian/afghanistan-۵۹۳۶۵۸۱۸> (دری) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۴۶} ماده ۲۲ (۹) و (۱۰)، قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر. قابل دسترس در:

<https://x.com/mojafghanistan/status/۱۸۲۶۲۲۱۸۲۲۸۴۶۵۹۱۰۳۶?s=۴۶> (پشتو) (به تاریخ ۳ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۴۷} آژانس خبری باخت، @bnapashto، X (قبلاً تویتر)، ۲۱ اپریل ۲۰۲۲، ساعت ۱۰:۰۰ بعد از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/bnapashto/status/۱۵۱۷۰۵۸۱۱۶۰۱۷۴۰۱۸۶۵> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

نمایند چون این رسانه‌ها در خارج از افغانستان مدیریت می‌شوند، اما خبرنگاران آنها در خفا در کشور فعالیت می‌کنند. ریاست عمومی استخبارات/اداره حاکم در چندین مناسبت به خبرنگاران به طور شفاهی هشدار داده است که کار برای «رسانه‌های دیاسپورا» ممنوع است. در نتیجه، این رسانه‌ها به شکل دوامدار در معرض مداخله و تعلیق قرار دارند. خبرنگارانی که برای «رسانه‌های دیاسپورا» کار می‌کردند، خطرات بالاتری داشتند و خاصاً در معرض گرفتاری و بازداشت‌های خودسرانه قرار گرفتند، زیرا کار و فعالیت آنها غیرقانونی تلقی می‌شد. با وجود آنها، با توجه به اینکه این رسانه‌ها به طور قانونی در کشورهای غیر از افغانستان ثبت شده‌اند، فعالیت آنها ادامه دارد.

به طور مثال:

- به تاریخ ۳ اکتوبر ۲۰۲۲، دامنه اینترنتی دات ای اف (af) دو رسانه خبری فعال در خارج از افغانستان - زاویه نیوز^{۴۸} و هشت صبح^{۴۹} - از سوی مقامات/اداره حاکم به حالت تعلیق درآمد. این رسانه‌ها وبسایت خود را برای ادامه فعالیت به دامنه اینترنتی دیگر منتقل کردند.
- به تاریخ ۵ جنوری ۲۰۲۳، ده رسانه^{۵۰} فعال در خارج از کشور به گزارش علیه منافع ملی متهم شدند. پرونده قضایی برای لغو مجوز آنها آغاز شده است. از آنجایی که این رسانه‌ها در خارج از افغانستان جواز دارند، بنای فعالیت آنها ادامه دارد.
- به تاریخ ۸ می ۲۰۲۴، کمیسیون ارزیابی تخطی رسانه‌ها، رادیو و تلویزیون افغانستان اینترنتی را به نقض سلوک مسلکی متهم کرد و از خبرنگاران خواست تا از همکاری با آنها خودداری کنند.^{۵۱} افغانستان اینترنتی در یک بیانیه عمومی اعلام نمود که مقامات/اداره حاکم فریکونسی ماهواره آن را به تاریخ ۵ سپتامبر ۲۰۲۴ مسدود نموده است و آن را «حمله مستقیم به آزادی رسانه‌ها» عنوان کرد.^{۵۲}

علاوه بر این، گزارش شده است که مقامات/اداره حاکم در امور خبرنگاران خارجی که برای رسانه‌های بین‌المللی کار می‌کنند مداخله نموده و از نزدیک کار آنها را مورد تدقیق قرار می‌دهد. بنابر گزارش‌ها از یک عده آنها خواسته شده است که ابتدا سوژه خود را برای مرور و تأیید با مقامات/اداره حاکم شریک سازند. در طول مأموریت گزارشی‌شان در داخل کشور، ظاهراً به دلیل تأمین امنیت خبرنگاران ملاقات‌کننده، آنها تحت نظارت دقیق مسئولین/اداره حاکم قرار گرفته‌اند. برخی از مقامات/اداره حاکم به خبرنگاران خارجی تصریح نموده‌اند که صدور ویزه به آنها در آینده منوط به رعایت رهنمود رسانه‌ها، به شمول احترام به «خطوط سرخ» مقامات/اداره حاکم است. مقامات/اداره حاکم بر گزارش‌های متمرکز به: محدودیت بر زنان و دختران، پوشش حملات داعش - خراسان و یادآوری از حضور گروه‌های مسلح در افغانستان مانند القاعده و تحریک طالبان پاکستان اعتراض کرده‌اند و آن را نامناسب پنداشته‌اند. مقامات/اداره حاکم همچنان استفاده از اصطلاحات معینی را در گزارش‌های رسانه‌ها مشخص نموده‌اند. به طور مثال، آنها بر استفاده از «امارت اسلامی افغانستان» تأکید نموده‌اند و بر اطلاق «طالبان بر آنها» یا سایر اصطلاحاتی که نشان‌دهنده عدم برسمیت شناختن آنها است، اعتراض نموده‌اند.

^{۴۸} زاویه نیوز، [ZawiaNews@]، X (قبلاً توئیتر)، ۳ اکتوبر ۲۰۲۲، ساعت ۴:۲۵ بعد از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/ZawiaNews/status/1۵۷1۶۹۰۳۸۲۰۶۶۱۶۲۸۵۳۱۲> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۴۹} هشت صبح، «اعلامیه روزنامه هشت صبح در مورد تعلیق صفحه آنها توسط وزارت مخابرات طالبان»، ۴ اکتوبر ۲۰۲۲. قابل دسترس در: <https://am.media/eng/hasht-e-subh-daily-newspaper-statement-on-domain-suspension-by-the-talibans-ministry-of-telecommunication> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۰} ده رسانه مورد نظر عبارتند از: روزنامه هشت صبح، روزنامه صبح کابل، روزنامه اطلاعات روز، روزنامه آماج نیوز، افغان نیوز ایجنسی، رها نیوز ایجنسی، افق نیوز ایجنسی، سایت نیمرخ، روزنامه راه مدنیت و پیشگو نیوز ایجنسی.

^{۵۱} آژانس خبری باخترا، [bnapashto@]، X (قبلاً توئیتر)، ۸ می ۲۰۲۴، ساعت ۷:۴۴ بعد از ظهر. قابل دسترس در: <https://x.com/bnapashto/status/1۷۸۸۲۵۹۵۴۸۳۱۱۲۲۶۹۹> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۲} افغانستان اینترنتی، «حرکت طالبان برای مسدود کردن فریکونسی ماهواره ای حمله به آزادی مطبوعات است: افغانستان اینترنتی»، ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۴ (وبسایت). قابل دسترس در: <https://www.afintl.com/en/2۰۲۴۰۹۱۲۶۰۹۸> (به تاریخ ۳۰ سپتامبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

در حالی که بعضی رسانه های بین المللی پروسه های طولانی اعتباردهی و ویژه و همچنین هزینه های گزاف اداری را تجربه نموده اند، برخی دیگر پروسه را سریع توصیف کرده اند بالخصوص در پی بحران ناشی از فاجعه طبیعی، به ویژه پس از زلزله سال ۲۰۲۳ در ولایت هرات و سیلاب سال ۲۰۲۴ در ولایت بغلان. بعضی ها گفتند که محیط کاری محدود به کاهش شدید پوشش رسانه های بین المللی از افغانستان که از قبل از بحران های رقابتی جهانی و کاهش کلی علاقمندی به افغانستان متأثر می باشد، کمک کرده است.

بعضی مثال های از مداخله مقامات /اداره حاکم در رسانه های خارجی عبارت است از:

- به تاریخ ۱ دسامبر ۲۰۲۲، وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم اعلام کرد که صدای امریکا و رادیو اروپای آزاد /رادیو آزادی (معروف به رادیو آزادی) دیگر اجازه پخش در فرکانس FMI در افغانستان را به دلیل ادعای نقض اصول خبرنگاری را ندارند.^{۵۳}
- در سال ۲۰۲۲، مقامات /اداره حاکم یک خبرنگار آزاد بین المللی را از بازگشت به افغانستان منع کردند.^{۵۴}

دسترسی به اطلاعات

به تاریخ ۲۸ سپتمبر ۲۰۲۴، به مناسبت روز جهانی دسترسی به اطلاعات، معین امور نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم بر وظیفه سخنگویان /اداره حاکم در خصوص حصول اطمینان از این که اطلاعات و داده ها به موقع و با دقت به دسترس عموم قرار می گیرد، تاکید کرد.^{۵۵} از ۱۵ ماه آگست ۲۰۲۱ بدینسو، مقامات /اداره حاکم قانون دسترسی به اطلاعات را (آخرین بار تعدیل شده در سال ۲۰۱۸) که قبلاً حق دسترسی مردم به اطلاعات در ادارات دولتی را تضمین می کرد، به حالت تعلیق در آوردند. کمیسیون مستقل سابق دسترسی به اطلاعات در چوکات وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم مدغم شد و به یکی از ریاست های این وزارت تبدیل شده است. محیط کاری محدود رسانه ها و مشکلات در دسترسی به اطلاعات بر دقیق بودن گزارش رسانه ها تاثیر نموده و فضا را برای افزایش اطلاعات نادرست فراهم کرده است.

بر اساس یک سروی که توسط اتحادیه ملی خبرنگاران افغانستان در ماه سپتمبر ۲۰۲۳ صورت گرفت، صرف یک درصد از مجموع ۴۳۳ خبرنگاری که مورد سروی قرار گرفتند، دسترسی به اطلاعات در افغانستان را خوب ارزیابی کردند.^{۵۶} مقامات /اداره حاکم اقداماتی را برای تعیین سخنگویان در وزارت ها و ریاست های ولایتی و صدور کارت هویت به کارکنان مطبوعات روی دست گرفتند. در نتیجه این اقدامات، خبرنگاران در بعضی از ولایات از بهبود تدریجی دسترسی به اطلاعات خبر دادند. با وجود آنهم، دسترسی به اطلاعات، به ویژه در مورد موضوعاتی که برای مقامات /اداره حاکم حساس تلقی می شود مثلاً رویداد های امنیتی، اعتراضات و یا دسترسی به تعلیم و همچنان سایر موضوعات مرتبط به حقوق بشری زنان و دختران، چالش برانگیز است.

^{۵۳} عبدالحق حماد، [@AbdulHaqHammad۲]، X (قبلا تویتر)، اول دسامبر ۲۰۲۲، ساعت ۶:۵۰ قبل از ظهر. قابل دسترس در: <https://twitter.com/AbdulHaqHammad۲/status/۱۵۹۸۱۴۰۰۴۵۶۰۴۸۱۸۹۴۴> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). همچنان مراجعه شود به سایت دری بی بی سی [bbcafghanistan]، X (قبلا تویتر)، ۱ دسامبر ۲۰۲۲، ساعت ۶:۱۸. قابل دسترس در: <https://twitter.com/bbcafghanistan/status/۱۵۹۸۳۱۳۱۲۴۷۴۶۲۱۹۵۲۱> (دری) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۴} فدراسیون بین المللی خبرنگاران، «افغانستان: طالبان خبرنگار خارجی را منع و آزار و اذیت میکنند» (۱۹ اکتوبر ۲۰۲۲). قابل دسترس در: <https://www.ifj.org/media-centre/news/detail/category/press-releases/article/afghanistan-taliban-ban-and-harass-foreign-journalist> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۵} وزارت اطلاعات و فرهنگ /اداره حاکم، [MoICAfghanistan]، X (قبلا تویتر)، ۲۹ سپتمبر ۲۰۲۴، ساعت ۳:۲۲ بعد از ظهر. قابل دسترس در: <https://x.com/moicafghanistan/status/1840343964202754061?s=46> (به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۶} اتحادیه ملی خبرنگاران افغانستان، «رونمایی از سایه ها: تحلیلی عمیق بر موانع و پیشرفت های دسترسی به اطلاعات در افغانستان»، ۱۰ سپتمبر ۲۰۲۳. قابل دسترس در: https://www.ifj.org/fileadmin/user_upload/Survey_ANJU_Afghanistan_۲۸۰۹۲۰۲۳.pdf (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

به طور مثال:

- به تاریخ ۱۱ اکتوبر ۲۰۲۲، در ولایت خوست، رسانه‌ها از مصاحبه، عکس برداری یا فلمبرداری از دختران شرکت کننده در امتحان ورودی پوهنتون [امتحان کانکور] منع شدند.
- به تاریخ ۲۱ مارچ ۲۰۲۴، در ولایت فندهار، شهر فندهار، در یک حمله انتحاری در کابل بانک جدید، دست کم ۲۵ نفر کشته و ۵۰ نفر دیگر زخمی شدند. مقامات/داره حاکم از مصاحبه خبرنگاران با شاهدان عینی و قربانیان حمله انتحاری جلوگیری کردند.

وضعیت زنان شاغل در سکتور رسانه‌ها

افزون بر دستورالعمل‌هایی که بالای همه کارکنان رسانه‌ها اعمال شده است، زنان فعال در رسانه‌ها با محدودیت‌های بیشتر که بالای زنان افغانستان وضع شده است، مواجه می‌باشند که آزادی گشت و گذار و آزادی بیان و همچنان آزادی مشارکت شان در محل کار را محدود می‌سازد. این شامل الزام به رعایت فرمان حجاب است که باید زنان بورقه (چادری) یا حجاب سیاه با پوشش صورت، را بپوشند.^{۵۷} این الزامیت لباس برای زنانی که در برنامه‌های تلویزیونی ظاهر می‌شوند، نیز اعمال می‌شود.

زنان ملزم به داشتن محرم (سرپرست مرد) برای سفر به مسافت بیشتر از ۷۸ کیلومتر هستند^{۵۸} که اشتراک در کار ساحوی برای زنان خبرنگار را تقریباً ناممکن می‌کند. در حقیقت، در برخی از موارد، زنان برای سفر با مسافت کمتر از ۷۸ کیلومتر ملزم به سفر با محرم بودند.^{۵۹} از زمان نشر قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر در ۲۱ آگست ۲۰۲۴، رانندگانه نمی‌توانند که برای زنان بدون محرم خدمات ترانسپورتی ارائه نمایند.^{۶۰} این امر آزادی گشت و گذار زنان را حتی در مسافت‌های کوتاه محدود می‌نماید.

محدودیت‌های خاصی بر زنان شاغل در بخش رسانه‌ها اعمال شده است. در آگست سال ۲۰۲۳، در ولایت هلمند، خبرنگاران به طور شفاهی از سوی ریاست اطلاعات و فرهنگ اداره حاکم دستور داده شدند که پخش صدای زنان در همه برنامه‌ها، منجمله در اعلانات تجاری، ممنوع می‌باشد. قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر بیان داشته که صدای زنان خصوصی تلقی می‌شود و باید بیرون از خانه‌ای آنها ستر شود.^{۶۱} دیده خواهد شد که این مواد چگونه تطبیق می‌شوند و

^{۵۷} وزارت امر به معروف و نهی عن المنکر [MOPVPE]، X (قبلاً تویتر)، ۷ می ۲۰۲۲، ساعت ۲:۴۳ بعد از ظهر. قابل دسترسی در: <https://twitter.com/MOPVPE/status/1522882293718818816?s=20&t=sshqCD9cwGCRkJbt8HL2LQ> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). برای دریافت وضاحت بیشتر در مورد فرمان حجاب مراجعه شود، طوری که زنان همچنان اجازه دارند چادرهایی را که در دهات استفاده می‌شود را بپوشند: به وزارت امر به معروف و نهی عن المنکر [MOPVPE]، X (قبلاً تویتر)، ۱۰ می ۲۰۲۲، ساعت ۷:۱۲ بعد از ظهر. قابل دسترسی در: https://twitter.com/MOPVPE/status/152403722393769217?t=oMixjpN_O-O-WOVYA_pBxA&s=19 (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد). همچنان به ماده ۱۳ قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر مراجعه شود. قابل دسترسی در: <https://x.com/mojafghanistan/status/1827221822846591037?s=47> (به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۸} وزارت امر به معروف و نهی عن المنکر [MOPVPE]، X (قبلاً تویتر)، ۳۱ دسمبر ۲۰۲۱، ساعت ۴:۴۵ بعد از ظهر. قابل دسترسی در: <https://twitter.com/MOPVPE/status/14768897683057150729?s=20&t=VTuXÉpPt6OQEvSvPgZDDFA> (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۵۹} برای معلومات بیشتر در مورد مثال‌های اعمال حکم محرم در مسافت کمتر از ۷۸ کیلومتر به گزارش یوناما «نظارت اخلاقی توسط مقامات برحال در افغانستان: اثرات آن بر حقوق بشر» مراجعه شود. قابل دسترسی در: <https://unama.unmissions.org/human-rights-monitoring-and-reporting> (به تاریخ ۲۳ سپتمبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۶۰} ماده ۲۰، قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر. قابل دسترسی در:

<https://x.com/mojafghanistan/status/1827221822846591037?s=47> (به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۶۱} ماده ۱۳ (۳)، و ۲۲ (۱۰)، قانون امر بالمعروف و نهی عن المنکر. قابل دسترسی در:

<https://x.com/mojafghanistan/status/1827221822846591037?s=47> (به تاریخ ۱ اکتوبر ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

چگونه زنان شاغل در سکتور رسانه ها را متاثر می سازد. شبکه های رادیویی که توسط زنان اداره می شوند و کارمندان زن در آن کار می کنند به فعالیت هایشان در بعضی ولایات ادامه می دهند.

خبرنگاران زن در دسترسی به اطلاعات مشکلات بیشتری داشتند. به طور مثال، به منظور دسترسی به سایت های گزارش دهی، از آنها خواسته شده تا اجازه نامه ای را که از سوی ریاست اطلاعات و فرهنگ / اداره حاکم صادر شده است را نشان دهند، اقدامی که دست و پا گیر است، در حالیکه این امر معمول نبوده و گزارشگران مرد همیشه مکلف به این کار نمی باشند. طبق گزارش، مقامات / اداره حاکم از مصاحبه یا صحبت با یک زن خودداری کردند. مقامات / اداره حاکم طرفدار حضور خبرنگاران مرد در کنفرانس های مطبوعاتی بودند و خبرنگاران زن یا دعوت نمی شدند، یا از ورود به کنفرانس ها منع می شدند یا از آنها خواسته شده که به آخر اطاق بروند. به طور مثال، به تاریخ ۳ می ۲۰۲۳، در شهر نیلی ولایت دایکندی، مقامات / اداره حاکم از روز جهانی آزادی مطبوعات تجلیل کردند، طبق گزارش، خبرنگاران زن به این مراسم دعوت نشده بودند. به تاریخ ۱۹ مارچ ۲۰۲۴، وزارت معارف / اداره حاکم از خبرنگاران دعوت کرد تا در مراسم آغاز سال تعلیمی جدید اشتراک کنند. باوجود آن، هیچ زنی به دلیل ادعای کمبود جا در این مراسم دعوت نشده بود.^{۶۲} از آنجایی که این محدودیت ها خبرنگاران زن را عمدتاً به وظایف داخل دفتر محدود می سازد و آنها را از انجام کامل وظایف شان باز می دارد، گفته می شود برخی از صاحبان رسانه هابنابر ضرورت کاری طرفدار استخدام مردان به جای زنان می باشند.

از ۱۵ آگست ۲۰۲۱ بدینسو، بسیاری از خبرنگاران با تجربه، اعم از زن و مرد، افغانستان را ترک کرده اند. پس از فرمان مؤرخ ۲۲ دسمبر ۲۰۲۲ وزارت معارف / اداره حاکم در مورد تعلیق تعلیم بالاتر از صنف ششم برای زنان،^{۶۳} زنان دیگر نمی توانند تحصیلات عالی در بخش خبرنگاری داشته باشند. با توجه به فرصت های محدود زنان برای واجد شرایط بودن در رشته خبرنگاری، تعداد زنان با تجربه در بخش رسانه ها کاهش یافته است. این امر بالای گزارش مسائل مربوط به زنان و دختران نیز تأثیر گذاشته است. به طور مثال، در ماه اپریل ۲۰۲۳، در ولایت هلمند، ریاست های اطلاعات و فرهنگ / اداره حاکم و امر بالمعروف و نهی از منکر / اداره حاکم به رسانه های محلی به طور شفاهی اطلاع دادند که تنها خبرنگاران اناث با رعایت اصول حجاب می توانند با زنان و دختران مصاحبه کنند. اما، در آن زمان هیچ خبرنگار زن در آن ولایت فعالیت نمی کرد.

خبرنگاران زن نیز به دلیل تعصب سنتی در میان اقشار خاصی از مردم که مخالف کار زنان در حوزه عمومی اند، بیشتر در معرض آزار و اذیت قرار می گیرند. بخش حقوق بشر یوناما مواردی را مستند کرده است که در آن خبرنگاران اناث تماس های تلففونی یا پیام های تهدید آمیز ناشناخته دریافت کرده اند یا مورد آزار فیزیکی قرار گرفته اند و به آنها هشدار داده شده است که کار خود را متوقف کنند.

^{۶۲} دعوتنامه در صفحه ویب سایت وزارت معارف / اداره حاکم گذاشته شده بود. قابل دسترسی در:

<https://moe.gov.af/dr/%D8%AF%D8%B9%D9%88%D8%AA-%D9%81%D8%AV%D9%85%D9%8V-%D8%B1%D8%B2%D8%AV%D9%A6%D9%8V-%DB%AC%DB%AC-> آمو، [AmuTelevision]، X (قبلاً تویتر)، ۱۹ مارچ ۲۰۲۴، ساعت ۶:۳۸ بعد از ظهر. قابل دسترسی در: <https://twitter.com/AmuTelevision/status/1770089980342902511> (به تاریخ ۲۸ مارچ ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

^{۶۳} رادیو آزادی، «د طالبانو تازه حکم؛ له شیرم تولگی پورته نجونو لپاره ښوونیز کورسونه منع اعلان شول»، ۲۲ دسمبر ۲۰۲۲ قابل دسترسی در: <https://pa.azadiradio.com/a/32189388.html> (پشتو) (به تاریخ ۳ جون ۲۰۲۴ به آن مراجعه شد).

نتیجه گیری

آزادی بیان برای تحقق اصول شفافیت و پاسخگویی شرط لازم است که برای ترویج، محافظت و تحقق حقوق بشر یک امر ضروری می باشد.^{۶۴} رسانه های آزاد به آزادی بیان در یک جامعه کمک می کند. افغانستان به حیث یک دولت عضو میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مکلف است تا اطمینان حاصل نماید که هر فرد از آزادی «جستجو، دریافت و اشاعه هر نوع اطلاعات و نظریات» برخوردار است،^{۶۵} و همچنین تمام اقدامات لازم را برای اطمینان از اینکه رسانه ها بتوانند به طور مصئون و آزادانه فعالیت کنند، روی دست گیرد.

هرچند مقامات/دائرة حاکم بر تعهد خود نسبت به فعالیت آزادانه رسانه ها تأکید کردند، بخش حقوق بشر یوناما اقدامات و رویداد هایی را از ۱۵ اگست ۲۰۲۱ بدینسو مستند کرده است که مغایر تعهدات افغانستان در مورد حقوق بشر است. رسانه آزاد رسانه ای است که بتواند بدون سانسور و محدودیت در مورد مسائل عامه اظهار نظر کند و افکار عامه را آگاه سازد.^{۶۶} اقدامات مقامات/دائرة حاکم مبنی بر دخالت در مطالب رسانه ها و فعالیت داخلی رسانه ها، آزادی رسانه ها را کاهش داده است.

حق آزادی بیان زمانی محدود شده میتواند که قانون آنرا پیش بینی کرده و ضروری باشد.^{۶۷} چنین محدودیت ها نباید بیش از حد گسترده بوده و محدودیت ها باید متناسب با عملکرد محافظتی باشد که سعی در دستیابی به آن دارد.^{۶۸} بحث های عامه و نظریات مخالف، مسئولیت پذیری را بلند می برد و در اطلاع رسانی تصمیم عامه کمک می کند. مجازات رسانه ها، ناشران یا خبرنگاران صرفاً به دلیل انتقاد از اداره یا نظام، هرگز نمی تواند محدودیت ضروری آزادی بیان تلقی شود.^{۶۹} عدم شفافیت و خودسری در شناسایی تخطی ها توسط/دائرة حاکم و استفاده از ارباب، گرفتاری و بازداشت خودسرانه، پیگرد های قضایی و زندانی کردن کسانی که از مقامات/دائرة حاکم انتقاد می کنند، نقض این حق و در کل نقض برخورداری از حقوق بشر می باشد.

هر کس حق دارد به اطلاعاتی که در اختیار نهاد های دولتی است دسترسی داشته باشد و مردم حق دریافت اطلاعات از رسانه ها را دارند.^{۷۰} مقامات/دائرة حاکم مکلف اند تا بطور فعالانه اطلاعات مربوط به فعالیت هایشان و مسائل مربوط به مصالح عامه را بطور عموم شریک سازند. باید برای هرگونه امتناع از ارائه اطلاعات دلایل ارائه کنند. هرچند گزارش شده است که نشر اطلاعات در نتیجه تعیین سخنگویان و صدور کارت هویت مطبوعاتی بهبود یافته است، دسترسی به اطلاعات در مواقعی به ویژه برای خبرنگاران زن چالش برانگیز است.

در این راستا، افغانستان مکلف است برای تمام افراد ساکن در قلمرو خود، حق آزادی بیان را بدون هیچگونه تبعیض، به شمول تبعیض در جنس، را تضمین کند.^{۷۱} محدودیت های مختلف اعمال شده بالای زنان، خبرنگاران و کارکنان انانث رسانه ها را از انجام کامل وظایف شان در مقایسه با هم تیان مرد شان باز می دارد، که در تناقض با اصل عدم تبعیض ذکر شده در قانون بین المللی حقوق بشر است. این امر روی گزارش مسائل مربوط به زنان و دختران و حقوق بشری آنها نیز تأثیر می گذارد که به نحوی مؤثریت تصمیم در مورد پالیسی عامه را کاهش می دهد.

^{۶۴} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۳.

^{۶۵} ماده ۱۹ بند (۲)، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی.

^{۶۶} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۱۳.

^{۶۷} ماده ۱۹ پاراگراف (۳)، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی.

^{۶۸} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۳۴.

^{۶۹} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۴۲.

^{۷۰} CCPR/C/GC/۳۴، پاراگراف ۱۸.

^{۷۱} ماده ۲، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی.

پیشنهادات

به مقامات/دوره حاکم:

۱. حصول اطمینان از اینکه قانون رسانه ها و قانون دسترسی به اطلاعات و همچنین اقدامات علیه افترا و اطلاعات نادرست در مطابقت با معیار های حقوق بشر بین المللی پیرامون محافظت از حق آزادی بیان بوده و همچنان متضمن سکتور مستقل رسانه ای است. کارشناسان، رسانه ها، سازمان های حامی رسانه ها و سایر ذینفعان مرتبط باید در تهیه قوانینی که بر سکتور رسانه ها تأثیرگذار است، مشارکت داده شده و با آنها مشورت صورت گیرد.
۲. خودداری از تهدید، ارعاب، گرفتاری و بازداشت های خودسرانه و همچنین پیگیری های قضایی و حبس به عنوان ابزار برای تحت تأثیر قراردادن استقلالیت رسانه ها و مطالب نشراتی آنها.
۳. لغو و تعویض پالیسی های که آزادی بیان را محدود می کند و مطابق آن هدایت آنهايي که در [کار] رسانه های مستقل مداخله میکنند.
۴. شناسایی کامل اهمیت کار زنان در سکتور رسانه ها و حصول اطمینان از اینکه نظریات و وضعیت زنان و دختران در گزارش های رسانه ای انعکاس یافته است. لغو اقدامات محدود کننده و تبعیض آمیز علیه خبرنگاران و کارکنان انانث در رسانه ها.
۵. اتخاذ تدابیر برای بهبود مصئونیت و امنیت خبرنگاران و کارکنان رسانه ها در انجام کار آنها، و حصول اطمینان از اینکه آنها بدون ترس از انتقام یا حمله، به اطلاعات دسترسی دارند.
۶. بلند بردن آگاهی در میان مقامات/دوره حاکم در مورد ارزش آزادی بیان، استقلالیت رسانه ها و دسترسی به اطلاعات که عناصر کلیدی برای پاسخگویی و حکومتمداری خوب هستند.

به جامعه بین المللی:

۱. ادامه دادخواهی با مقامات/دوره حاکم در مورد اهمیت آزادی بیان که به گسترش فضای مدنی و بحث های عامه کمک می کند.
۲. فراهم کردن حمایت تخنیکي و مالی به سکتور رسانه ها در افغانستان، در صورت امکان در عرصه هایی که فضای امن رسانه ای را در شرایط کنونی تشکیل می دهد، و همچنان در عرصه ارتقای ظرفیت خبرنگاران.
۳. ارائه محافظت به خبرنگارانی که در جریان انجام کار شان مورد تهدید قرار می گیرند.
۴. حمایت از زنان برای ادامه کار در سکتور رسانه ها. این حمایت می تواند شامل کمک مالی و برنامه های ارتقای ظرفیت باشد.

امارت اسلامی افغانستان

وزارت امور خارجه

ریاست حقوق بشر و امور بین المللی زنان

جواب به گزارش موضوعی هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما)-

(آزادی رسانه‌ها در افغانستان - نومبر ۲۰۲۴)

وزارت امور خارجه امارت اسلامی افغانستان جواب خویش را در مورد مسوده گزارش (آزادی رسانه‌ها در افغانستان - نومبر ۲۰۲۴) به طور ذیل شریک می سازد.

امارت اسلامی افغانستان بعد از بررسی و مرور همه جانبه، این گزارش را دور از واقعیت های عینی دانسته و در پهلوی رد نمودن و در مغایرت دانستن آن با کوشش های حکومت افغان که به منظور حمایت از رسانه‌ها انجام داده، در مورد موضوعات مختلف این گونه یادآوری می کند:

الف- پس منظر:

در مورد مقایسه رسانه‌ها در دوره اداره قبلی و حال در گزارش، باید گفت که در دوران اداره قبلی اکثر رسانه‌ها برای تبلیغات به نیروهای اشغالگر مصروف بودند و هیچ وقت نمی توانستند در مورد مردم افغانستان و جنگ های جاری گزارش های بی طرف را نشر نمایند. لذا پیشرفت رسانه‌ها در آن زمان پیشرفت طبیعی نبود، بلکه با فراهم نمودن امکانات مالی هنگفت توسط نیروهای خارجی اشغالگر به نشرات انحرافی مصروف بودند.

در مورد آزادی رسانه‌ها یادآوری می کنیم که یک زمان، هنگام اشغال خارجی، اینجا در عوض حمایت مالی به چینل ها و رسانه های مختلف اجندا داده می شد، موضوعات برای شان مشخص می شد، حتی برنامه ها برای شان طرح می شد تا آن را عملی نماید. امارت اسلامی افغانستان در روشنایی ارزش های افغانان هیچ وقت نه در امور مطبوعات این گونه مداخله نموده و نه به این سطح در امور رسانه‌ها دخالت نموده است. رسانه‌ها برنامه های خود را پیش می برند و در امور خویش در چارچوب اصول استقلالیت دارند.

همچنان اکثر اعضای رسانه های بین المللی در افغانستان موجود هستند، به طور منظم از این جا گزارش می فرستند و در شهرهای مختلف به گونه آزاد رفت و آمد می کنند. امنیت آنها تأمین است و با هیچ گونه خطر متوجه نشده اند، که این خود یک دست آورد بزرگ بوده و گزارش یوناما در این مورد صراحت ندارد.

---

۷۲ مقامات حاکم به تاریخ ۱۴ نومبر ۲۰۲۴ به زبان پشتو پاسخ خویش را به بخش حقوق بشر یوناما ارائه نمودند. متون داخل قوس متوسط توسط بخش حقوق بشر یوناما اضافه شده است تا نکات مشخص در پاسخ را واضح نماید. در صورت تناقضات، به نسخه پشتو پاسخ باید استناد شود.

ب- حمایت از رسانه ها:

ادارات امارت اسلامی افغانستان در بخش تنظیم فعالیت رسانه‌ها و حمایت رسانه‌ها فعالیت‌های ذیل را انجام داده اند که سبب تقویت و رشد رسانه‌ها و فعالیت‌های خبرنگاران شده است، اما در این گزارش به آن توجه نشده و از آن یادآوری نگردیده است.

۱. فعالیت‌های مرکز رسانه‌های حکومت برای حمایت از رسانه‌ها و ارائه نمودن معلومات رسانه‌ای:

امارت اسلامی افغانستان در چارچوب اصول اسلامی از خبرنگاران و آزادی بیان حمایت می‌نماید تا فعالیت‌های رسانه‌ای تقویت شده و حقایق را به مردم برسانند.

به منظور تحقق این هدف، مرکز اطلاعات و رسانه‌های حکومت طی سه سال گذشته برنامه‌های تشریح دست‌آوردهای یک ساله ادارات امارتی را تدویر نمود. که هر سال هیئت رهبری تقریباً ۴۵ اداره امارتی با اشتراک فعال‌شان، گزارش‌های فعالیت‌ها و دست‌آوردهای یک ساله اداره‌های مربوطه‌شان را با رسانه‌ها و از طریق رسانه با شهروندان و جهانیان شریک نمودند.

نیتجه این برنامه‌ها این بود که گزارش سالانه هر اداره به طور منظم منعکس شد، دسترسی خبرنگاران و رسانه‌ها به معلومات واقعی تسهیل شد، شهروندان از فعالیت‌های همه ادارات آگاه شدند، فضاء همکاری و تعامل میان ادارات امارتی و رسانه‌ها تقویت شد و در پهلوی آن فعالیت‌های نشراتی رسانه‌ها تقویت و موثر شد.

همچنان به منظور ارائه گزارش‌های سالانه ادارات امارتی، ۱۲۳ کنفرانس رسانه‌ای تنها در طول سه سال گذشته تنظیم شده است.

در مرکز اطلاعات و رسانه‌های حکومت و با همکاری مرکز متذکره در جریان سه سال گذشته ۳۴۶ کنفرانس مطبوعاتی برای تمام ادارات امارتی تنظیم شده است.

به طور مجموعی زمینه ثبت و نشر ۵۱۲ کلیپ خبری برای سخنگوی مرکزی و سخنگویان ادارات امارتی مهیا شده است.

در مورد موضوعات مهم و اساسی نظام، مرکز اطلاعات و رسانه‌های حکومت ۴۲ مصاحبه اختصاصی را برای رسانه‌های داخلی و خارجی تنظیم نموده است.

۲. اسناد تقنینی خبرنگاری و فعالیت رسانه‌ها:

(قانون رسانه‌های همگانی و مقررہ چگونگی تأسیس رسانه‌های خصوصی) تحت دوران است، در مطابقت با ارزش‌های اسلامی و فرهنگ افغانی ترتیب شده و به منظور توشیح به رهبری امارت اسلامی افغانستان ارسال گردیده است.

۳. وزارت اطلاعات و کلتور چهار طرزالعمل را به منظور تقویت فعالیت‌های رسانه‌ها و خبرنگاران تدوین نموده است که فعلاً به طور ذیل عملی هستند:

- طرزالعمل رسانه‌های همگانی؛
- طرزالعمل چینل‌های یوتیوب؛
- طرزالعمل لوحه‌ها و تابلو‌های اعلانات؛
- و طرزالعمل ارزیابی کتب

که تمامی فعالیت‌ها در زمینه رسانه‌ها و همچنین در بخش تبلیغات تدوین شده و بر اساس این طرزالعمل‌ها در ادارات مرکزی و ولایات به شهروندان خدمات ارائه می‌شود.

۴. حمایت مالی و معنوی خبرنگاران از جانب وزارت اطلاعات و کلتور:

وزارت اطلاعات و کلتور دارای کمیسیون بررسی شکایات و تخطی های رسانه ای می باشد که تحت نظارت رهبری وزارت از طریق تصمیم گیری به شکایات خبرنگاران رسیدگی می نماید.

۵. حمایت مالی:

- رسانه هایی که مقروضیت مالی داشتند مورد معافیت قرار گرفتند.
- فیس فریکونسی رسانه های صوتی و تصویری علی السویه در نظر گرفته شده است و برای رسانه ها در پایتخت کشور و ولایات زمینه تخفیف [تسهیل] پرداخت قسط وار پول مساعد شده است.
- به سطح تمام کشور به رسانه هایی که مشکلات اقتصادی داشتند همکاری های نقدی صورت گرفته است.
- آن عده از خبرنگارانی که توسط ادارات امنیتی امارت اسلامی افغانستان گرفتار شده بودند با وساطت وزارت اطلاعات و کلتور به مشکلات شان رسیدگی صورت گرفته است.

امارت اسلامی افغانستان به طور دوامدار کوشش می نماید که در مطابقت با ارزش های اسلامی و تعهد به فرهنگ افغانی در کشور، از رسانه ها و خبرنگاران حمایت نماید.

مقامات حکومت افغان، هر تعهدی که در مورد رسانه ها و خبرنگاران سپرده باشند، به آن متعهد بوده و از اخلاق اسلامی و فرهنگ افغانی حمایت قاطع می نمایند.

ج- گرفتاری ها، توقیف و تهدیدات خودسر:

در مقدمه و اصل متن گزارش تمام گرفتاری های خبرنگاران «خودسر» یاد شده است، در حالی که امارت اسلامی به عنوان حکومت دارای قوه قضائیه است، قوانین دارد و قدرت اجرائیوی آن کامل و کافی می باشد. در طی سه سال گذشته یوناما و سایر نهادهای بین المللی یک مورد گرفتاری ادارات مربوط به امارت اسلامی را هم قانونی عنوان ننموده است بلکه آن را خود سر عنوان نموده است. در حالی که تمام گرفتاری های ارگان های امنیتی در مطابقت با اصول مقدس دین اسلام و قوانین امارت اسلامی صورت می گیرد.

هیچ کسی به طور خودسرانه گرفتار نشده است و کسانی که به رسانه ها مرتبط هستند، جرم آنها تشویق مردم در مقابل نظام، بدنام نمودن حکومت، ترتیب گزارش های غلط و نادرست، همکاری با دشمنان نظام در عرصه رسانه ای و آماده نمودن مواد خام برای رسانه های ضد نظام می باشد. گفته می توانیم که هیچ خبرنگاری بدون جرم و تخطی گرفتار نشده است.

راپور صراحت دارد که در طول سه سال گذشته ۲۵۶ خبرنگار و کارکنان رسانه ای گرفتار شده اند، این ارقام می تواند مبالغه آمیز باشد، به این تعداد زیاد، فعالان رسانه ای از جانب حکومت افغان گرفتار نشده اند.

گزارش از امنیت خبرنگاران یادآوری نموده و گفته است که خبرنگاران مصون نیستند. در این مورد باید گفت که هدف قرار گرفتن خبرنگاران به این معنی نیست که نیروهای امنیتی امارت اسلامی کوشش حفاظت آنها را نمی کند. نیروهای امنیتی و استخباراتی امارت اسلامی تا آخرین حد کوشش نموده تا از خبرنگاران حفاظت نمایند. اگر نیروهای امنیتی افغان در این امر ناکام شده باشند، از اداره ملل متحد خواهش می شود که چند مورد آن را با وزارت امور خارجه شریک نماید.

بعضا تعداد و شکل واقعات به این وابستگی دارد که خبرنگاران برای پناه خواستن در کشورهای خارجی، خودشان برنامه های جعلی می سازند و آن را رسانه ای می نمایند.

استفاده اصطلاح خودسر برای گرفتاری‌ها توسط ارگان‌های حکومتی یک امر غیرضروری است. گرفتاری‌های خودسر یا از جانب یک گروه یا یک شخص صورت می‌گیرد که صلاحیت قانونی نداشته باشد. اینجا نظام و حکومت امارت اسلامی است، قوانین دارد و پروسه گرفتاری آن نیز کاملاً در داخل قوانین شرعی می‌باشد.

د- رسانه‌های فعال خارج از افغانستان:

در گزارش آمده است که در سال ۲۰۲۳ میلادی ۱۰ رسانه افغان به ترتیب گزارش علیه منافع ملی متهم شدند و رسانه چون افغانستان انترنشنل را به طور مثال پیشکش نموده است که حکومت افغان فریکونسی ستلایت آن را بسته نموده است. در این هیچ شکی نیست که این گونه رسانه‌ها گزارش‌های بی بنیاد، پُر از کذب و اتهام را نشر می‌نمایند. به گونه مثال، تلویزیون انترنشنل در مورد یک زن در بلخ گزارشی را نشر نمود که به ترغیب خارجی‌ها ادعای بی بنیاد گرفتاری و تجاوز جنسی را بر نیروهای امارت اسلامی نموده بود، بعداً آن زن بر جرم خویش اقرار نمود.

بدون شک، رسانه‌هایی که بیرون از افغانستان برای افغان‌ها نشرات می‌نمایند باید قانونی باشند. اکثر رسانه‌هایی که فعلاً خارج از افغانستان فعالیت می‌نمایند از وزارت اطلاعات و کلتور جواز اخذ ننموده‌اند، وقتی که جواز ندارند رسانه‌های غیرمجاز تلقی می‌شوند و فعالیت آنها ممنوع می‌باشد. این امر را تنها افغانستان نه بلکه همه کشورهای انجام می‌دهند.

ه - وضعیت زنان شاغل در رسانه‌ها:

در گزارش ادعا شده است که بخش حقوق بشر یوناما مواردی را مستند کرده است که در آن خبرنگاران اناث تماس‌های تلفونی یا پیام‌های تهدید آمیز ناشناخته دریافت کرده‌اند یا مورد آزار فیزیکی قرار گرفته‌اند و به آنها هشدار داده شده است که کار خود را متوقف کنند. در این مورد باید گفته شود که از کدام آدرس مشخص امارت اسلامی برای کسی تهدید یا تلفون‌های تهدیدآمیز صورت نگرفته است و اگر صورت گرفته باشد آنها می‌توانند که در این مورد به نهادهای امنیتی مراجعه نمایند و شکایت خود را ثبت نمایند.

و- مداخله در امور رسانه‌ها:

در گزارش، از سال ۲۰۲۲ بدینسو در ولایات مختلف هنگام ملاقات نمایندگان ادارات حکومتی با رسانه‌ها از دستورهای شفاهی یادآوری شده است، که مشمول منع پخش موسیقی به شمول موسیقی در پس زمینه، همچنان ذکور و اناث باید یک جا نباشند، به استثناء سوال‌های دینی و صحی زنان با رسانه‌ها تماس گرفته نمی‌توانند، زنان شاغل در رسانه‌ها باید حجاب بپوشند... در این مورد باید گفت که وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر مسؤلیت دارد، و این گونه توصیه‌ها از جمله وظایف اساسی اش شمرده می‌شود، تا در روشنایی قانون مردم را از منکرات منع و توصیه‌های لازم برای شان ارائه نمایند.

ساحه کاری جداگانه برای ذکور و اناث در رسانه‌ها، همچنان موضوع حجاب، و طبق شریعت اسلامی نشرات ممنوعه، همه موضوع قوانین نظام فعلی افغانستان می‌باشد. اگر ملل متحد افغانستان را به عنوان یک کشور می‌شناسد و قوانین حکومت را به عنوان قوانین می‌شناسد پس درست است، اما اگر ملل متحد نظام اسلامی و قوانین آن را نقد می‌نماید در این صورت این موضوع بالاتر از موضوع رسانه‌ها است و لازم است در این مورد آگاهی اساسی صورت گیرد.

در جهان نظام‌های حاکم در جغرافیای سیاسی شان آن سیاست‌ها و پالیسی‌ها را تطبیق می‌نمایند که از اهداف اساسی نظام حاکم و از خواسته‌های نظام مربوطه باشد. در صورت مخالفت، مخالفین آن به جرم سیاسی محکوم می‌شوند. این که ساختار نظام‌های سیاسی متفاوت است، طبیعی است که پالیسی‌های آنها نیز متفاوت می‌باشد. به این خاطر می‌گوییم که خواسته‌های نظام اسلامی، هسته مرکزی اهداف ما را تعیین می‌نماید. به همین دلیل بر جغرافیای سیاسی افغانستان، که فضای نظام اسلامی حاکم است، تنها فعالیت‌هایی صورت می‌گیرد که خواست نظام اسلامی و احکام اسلامی باشد.

تصمیم تحریم TikTok و بازی PUBG از این سبب شده است که تیک تاک یک پدیده خطرناک و کشنده است، سبب انحراف جوانان از مسیر اصلی، اسراف، زیان های صحتی و ضیاع وقت می گردد. در بازی پابجی به شعائر اسلامی توهین می شود که جلوگیری از آن شرعاً و قانوناً از مکلفیت های امارت اسلامی شمرده می شود. از جمله اهداف مهم امارت اسلامی، تربیه جوانان با روحیه اسلامی است و بازی های متذکره در راه رسیدن به اهداف نظام حاکم مانع قوی شمرده می شوند.

اختتام